

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
»Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Kraljeva ulica št. 1. pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Odmevi Davidovičevega govora

Nikake možnosti ni več za nadaljnje sodelovanje med demokrati in g. Vukičevićem. — Prazni načrti vladinovec. — Ministrski predsednik se je vrnil v Beograd zelo slabe volje.

Beograd, 7. septembra. Včerajšnji govor Ljube Davidoviča je izzval ne le v Beogradu, marveč po vsej državi veliko senzacijo in napravil globok vtis. Dasi je bilo znano, da bo g. Davidovič nastopil proti ministrskemu predsedniku, vendar pa je njegov izredno oster nastop presenetil, ker se še ni zgodilo, da bi vodja vladne stranke na tak način nastopil proti predsedniku vlade. Živahne komentarje je izzvala zlasti izjava g. Davidoviča, da bo demokratska stranka takoj po volitvah pozvala g. Vukičevića na odgovor v Narodni skupščini. To je nov dokaz, da so Davidovičevci trdno odločeni, takoj po volitvah prekiniti vse odnose s skupino g. Vukičevića. Soglasne izjave gg. Davidoviča in dr. Marinkoviča da vlada med njima popolna solidarnost, pa dokazuje, da govori g. Davidovič v imenu cele Demokratske zajednice. V vladnih krogih je opažati veliko konsternacijo in nesigurnost. Radikalni ministri so zelo rezervirani. Svojo popolno izoliranost v narod, ki je od dne do dne očitnejša, skušajo prikriti s tem, da naglašajo, da bodo po volitvah, če sami ne bodo imeli dovolj večine, poleg dr. Korošca povabili na sodelovanje tudi Radica in da bo tako g. Davidovič ostal osamljen, dočim bodo oni še nadalje imeli vladno v svojih rokah.

V političnih krogih se tem vestem ne pripisuje resnosti, ker se je kompaktnost demokratske stranke v zadnjem času ponovno javno dokumentirala, v ostalem pa niti Radic niti Davidovič ne morejo ničesar slišati o sodelovanju z dr. Korošcem, ki stoji in pada ob enem z Vukičevićem, kar je v svojem včerajšnjem govoru povedal tudi g. Davidovič. Odločen nastop g. Davidoviča je podžgal ne le vse njegove pristaje, marveč tudi vse ostale nasprotnike sedanjega režima. Stremljenje po združitvi vseh demokratskih elementov v državi od dne

do dne narašča in ni dvoma, da se bo to dokumentiralo tudi na dan volitev samih.

Beograd, 7. septembra. Danes zjutraj se je g. Vukičević vrnil s svoje agitacijske turnee. S kolodvora je odšel takoj v ministrsko predsedstvo, kjer je do 10. konferiral s svojimi političnimi prijatelji. Nato je odšel v notranje ministrstvo, ob 11. pa se je ponovno vrnil v ministrsko predsedstvo. Ves čas je bil zelo rezerviran in je odklonil novinarjem vsako izjavo. Vidi se, da ga je včerajšnji govor g. Davidoviča zadel v živo, a tudi njegova agitacijska turneja ni rodila pričakovanih uspehov. Vesti iz poedinih volilnih okrožij se glase za radikalni del vlade čimdalje bolj neugodno. Danes se je v političnih krogih razširila vest, da so pasičevci poslali vsem radikalnim organizacijam navodila, naj tam, kjer nimajo svoje posebne liste in kjer obstoja samo lista vladnih radikalov, glasujejo vsi pravi pristajši radikalne stranke za druge nacionalne stranke, ki so solidarne z njimi v borbi proti sedanjemu režimu.

Gosp. Davidovič je danes odpotoval v Novi Sad, kjer bo imel zvečer večji volilni shod.

Volilni pretep v Beogradu

Beograd, 7. septembra. Sinoči je imel Boža Maksimović v predmestju svoj shod, na katerem je strahovito napadal demokrate in g. Davidoviča radi njegovega včerajšnjega govora. Že na shodu je prišlo med navzočimi pristajši demokratske stranke in med radikali do prerekanja, po shodu pa se je razvil pretep, v katerem sta bila dva demokrata težko ranjena, več oseb pa lažje. Orožnik, ki je skušal intervenirati, je bil tako pretepen, da so ga morali odpeljati v bolnico. Med demokrati vladalo veliko razburjenje.

Nov letalec nad Oceanom

New York, 7. septembra. Včeraj ob 1.25 ameriškega (18.25 evropskega časa) je startal ameriški letalec Berthoud na letališču v Old Orchardu v državi Maine na letalu »Old Glory« k prekoceanskemu poletu v Rim. Poleteti namerava preko Nove Fundanske in Francije v Rim. Če mu bo polet uspel, bo nadaljeval polet v Bristol, od koder se bo meseca oktobra vrnil tudi po zrak v Ameriko.

London, 7. septembra. Ameriški monoplan »Old Glory«, ki je včeraj zapustil Maine za prekoceanski polet v Rim, je opazila ladja »California« 350 milj vzhodno od novofundlandske obale.

SMRT ANGLEŠKIH SIAMSKIH DVOJČKOV

London, 7. septembra. V bolnici sv. Tomaža sta danes potoči umrli ssiamske dvojčice sestre Mary in Ana Church. Bili sta zraščeni na hrbtu kakor znana siamska dvojčka.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: V oklepajih zaključki. Berlin 13.51—13.54 (13.53), Curih 10.94—10.97 (10.95), Dunaj 7.9945—8.0245 (8.0075, 8.01), London 275.85—276.65 (276.25), New York 56.65—56.85 (56.73, 56.75, 56.74), Pariz 223 blago, Praga 168.075—168.875 (168.475), Milan 307.875—309.875 (308.875).

Valute: avstrijski šiling 7.97—8.005, francoski frank 223 blago, lira 305—308.
Efekti: Celjska posojilnica 197—199, Ljubljanska kreditna 140 d., Merkantilna 75 bl., Praštedionara 850 d., Kreditni zavod 160 d., Strojne tovarne 85 bl., Vevče 135 d., Ruše 260—270, Kranjska indus. družba 335 d., Stavbna 56 d., Sešir 104 d.

Lesni trg: Tendence neizpremenjena. Zaključeno 5 vagonov, in sicer 3 vagona tramov po kupčevi noti, franko vagon na kladalna postaja po 250, 2 vagona testonov I, II, III. monte fr. vagon naklad. postaja po 395.

Deželni pridelki: Tendence neizpremenjena. Cena turšiči in baški pšenici je nekoliko popustila. Zaključkov ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize. London 275.85—276.65, New York 56.64—56.84, Pariz 221.65—223.65, Milan 307.82—309.82, Curih 1094—1096, Berlin 1351.5—1354.5, Dunaj 798.5—801.5, Praga 168.08—168.83.

Efekti: 7% invest. posojilo 1921 86¼—87, 2½% vojna škoda 362¼—363, Hipotekarna banka 56.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.13, Pariz 20.33, Milan 28.18, London 25.21, New York 518.62, Berlin 123.33, Praga 15.37, Dunaj 73.10.

Klerikalne kupčije s pogrebniimi zavodi

Znova so opeharili Ljubljansko občino za pol milijona

Občina je kar na brzo roko odkupila pogrebno koncesijo usmiljenk, te pa so na tihem sklenile pogodbo za pogrebe iz bolnice z novim, nalašč v ta namen ustanovljenim podjetjem.

O klerikalnem pristranskem in za Ljubljano škodljivem gospodarstvu na ljubljanskem magistratu prinašamo na drugem mestu zanimive in kričeče podatke iz govorov predsednika bivšega gerentskega sveta g. dr. Puca. Da se vrše razna občinska dela brez zadostnega kritja in kredita, da se nastavlja na magistratu novo osobje brez stvarne potrebe, da se oddajajo mestna dela z ozirom na strankarsko pripadništvo podjetnikov in obrtnikov, je že dovolj znano, javnost pa bo gotovo zanimalo, kako je ne glede na prazne občinske blagajne vrzel g. vladni komisar s svojim klerikalnim sosvetom skozi okno pol milijona dinarjev za prazen nič.

Kakor znano, je mestna občina ljubljanska osnovala pred leti lasten pogrebni zavod. Poleg njene tozadevne koncesije sta obstojali še dve koncesiji za izvrševanje pogrebov; prvo je imel g. Rojina v Šiški, drugo pa društvo »Concordia« v Vodmatu, ki je v rokah usmiljenk. Bivši gerentski svet se je bavil z vprašanjem odkupa teh dveh koncesij, toda radi pretiranih cen so se pogajanja razbila.

Klerikalni režim, ki je zavladal na magistratu, pa ni upošteval interesov občine, ampak je odkupil koncesijo g. Rojine za 240.000 Din, koncesijo »Concordia« pa za 450.000 Din. Ta posel je smatrali za izredno nujen in je denar tudi takoj izplačal.

Ne glede na pretirano ceno, bi se stvar dala še opravičiti, zko bi na ta način ostal Mestni pogrebni zavod edino podjetje te

vrste v Ljubljani in dobil zlasti tudi pogrebe iz bolnice. Toda zadeva je dobila svoj tragikomični značaj v škodo ljubljanske občine in ljubljanskih davkoplačevalcev, ko je takoj po zaključitvi pogodbe s »Concordijo« klerikalna vlada izdala novo pogodbeno koncesijo nekemu g. Gajšku, ki je bil svojčas menda uslužbenec bolnice. Kakor hitro je postala pogodba mestne občine s »Concordijo« perfektna, je dobilo novo pogodbeno podjetje g. Gajška s posebno pogodbo pravico do vseh pogrebov iz bolnice.

Tako je klerikalni režim znova oškodoval Ljubljano in poklonil usmiljenkam brez povišja 450.000 Din, kajti za ta denar kupljena koncesija je postala radi nove pogodbe med g. Gajškom in usmiljenimi sestrami popolnoma brezpredmetna.

Ako hoče sedaj Mestni pogrebni zavod postati edino pogrebno podjetje v Ljubljani, ne preostane mestni občini drugega, kakor da zopet odkupi koncesijo g. Gajška, kakor se lahko odkupi s podeljevanjem in odkupovanjem koncesij ponavlja toliko časa, dokler ne bodo postali vsi klerikalni zavodi v Ljubljani milijonarji na račun ljubljanske mestne občine in njenih davkoplačevalcev.

Uverjeni smo, da bo takemu nečuvstvu razmetavanju občinskega premoženja protestirala vsa poštena javnost v Ljubljani in obračunal s koruptnim klerikalnim režimom tako 11. septembra, kakor pri bodočih občinskih volitvah.

Obveza večnega svetovnega miru

Važen in dalekosežen predlog Poljske na zasedanju Društva narodov. — Svetovni Locarno — Predlog pride jutri v razpravo. Društvo narodov in jadranski problem.

Zeneva, 7. septembra. Največje zanimanje za tokratno zasedanje Društva narodov vzbuja predlog poljske delegacije, ki gre za tem, da se preprečijo vsi vojni konflikti v bodočnosti. Po poljskem predlogu naj bi se vsaka vojna preglasila za zločinsko in bi se morale vse države obvezati, da v nobenem slučaju ne bodo iskale oborožene rešitve svojih sporov. V ta namen naj bi se sklenila nekaka univerzalna pogodba, obveza za vse države. Ta predlog je sprva naletel na precej odklonilno stališče, zlasti s strani Nemčije in Italije. Že je izgledalo, da predlog ne bo prišel niti v diskusijo. Zato je izzvala včeraj tem večjo senzacijo vest, da sta Briand in Chamberlain v celoti pristala na poljski predlog in se celo zavzela za to, da se o njem obširno razpravlja. Intervjuirala sta tudi pri nemškem zunanjem ministru dr. Stresemannu, naj opusti odpor proti predlogu, ker bi se to lahko tolmačilo, da Nemčija na vzhodu zaseduje kakšno vojno pustolovščino.

Poljski predlog tvori v bistvu izpopolnitve pakta o Društvu narodov. Razlikuje pa se od njega v toliko, da onemogoča vsak oborožen spopad, dočim prepovedi pakta Društva narodov vsaki državi, da podvzame korake, ki jih smatra za potrebne v obrambi svojih interesov, če ostane intervencija Društva narodov brezuspešna. Sprito tega prekleta bo poljski predlog stavljen na dnevni red jutrišnje plenarne seje in ni dvoma, da bo sprejet.

Poljski predlog je samo načelnega značaja in se bo točneje formuliral šele po debati v Društvu narodov. Ta pak naj bi baziral na politiki Locarna, ki bi se naj na ta način razširila ne le na vso Evropo, marveč na ves svet.

Zeneva, 7. septembra. Včeraj popoldne se je zunanji minister dr. Voja Marinković sestal z Briandom in Chamberlainom ter razpravljal z njima o problemih mednarodne politike, ki se tičejo zlasti tudi naše države. V poučenih krogih se zatrjuje, da se je na teh sestankih razpravljalo zlasti o odnošjih med Jugoslavijo in Italijo ter o rešitvi vseh spornih vprašanj, ki doslej še niso rešena. V ospredju teh problemov stoji zlasti tiranski pakt in razmerje na Jadranskem morju. V diplomatskih krogih vedno bolj prevladuje prepričanje, da bo moralo Društvo narodov slej ali prej načeti vsa ta vprašanja, ki se priče agresivnosti Italije potem direktnih pogajanj ne dajo rešiti. V angleških in francoskih krogih pa se kljub temu še vedno forsirajo direktna pogajanja med Beogradom in Rimom. To potrjuje tudi včerajšnji izjava Voje Marinkovića novinarjem, v kateri je naglasil, da se bodo obnovila pogajanja z Italijo takoj po zaključku zasedanja Društva narodov.

Včeraj zvečer se je vršil ponovni sestanek ministrov Male antante, ki so se medsebojno informirali o svojih razgovorih z Zenevi zbranimi državniki in o nadaljnji taktiki na plenarnih sejah Društva narodov.

Shod komunističnega delavstva v Ljubljani

Lep shod Naprednega bloka v šentpeterskem okraju

Snoči se je vršil shod Naprednega bloka za šentpeterski okraj v gostilni g. Zupančiča na Ahacjevi cesti. Govorili so kandidati dr. Kramer, njegov namestnik Vargazon, oblastni poslanec Tavčar in g. Pišek. Shod je bil zelo dobro obiskan ter se je razvil v pravo manifestacijo naprednih volilcev šentpeterskega in vodmatškega okraja za zmago Naprednega bloka.

Istočasno se je vršil v Mestnem domu shod neodvisne delavske stranke. Predsedoval mu je g. Marcel Zorja, ki je uvodoma protestiral proti reakcionarstvu in te, rorju sedanje vlade, ki potom policije za branjuje ženskam dostop na delavske shode. V resnici je bil ves Mestni dom zastražen od policije, ki je vsaki ženski zabranila udeležbo na zborovanju.

Prvi govornik g. Gustinčič je v svojem govoru opozarjal na protisocialno politiko SLS, ki je državnim uslužbencem okrnila njihove pravice, na drugi strani pa s § 82 fin. zakona darovala velekapitalističnim družbam težke milijone na račun delovnih slojev, za katere ne velja maksimiranje samoupravnih doklad. Opozoril je na razpust občinskega sveta v Zagorju, ki se je izvršil samo zato, ker so dobili delavci v njem večino. To se je zgodilo ob odobravanju klerikalcev, ki so s tem ponovno dokazali svojo reakcionarnost in hinavščino.

Današnja vlada je vlada diktature, ne pa demokracije, kar dokazuje dejstvo, da na delavske shode ženske nimajo dostopa. (Klic: V Uniom ga bodo imele.)

Drugi govornik g. dr. Lemež je v svojem govoru predvsem protestiral proti hinavščini »Slovenca«, ki proglašajo bivšega tajnika železničarske organizacije g. Petriča za komunisto, dasi je radikal ter nima z delavskim pokretom nobene zveze. Klerikalci so pokazali svojo pravo barvo že v času dogodkov na Zaloški cesti in kadarkoli so prišli na vladno, so pogovorno

dokazali svojo hinavščino napram delavstvu. SLS ni nikdar branila delavstva.

Danes je večja reakcija, kakor je bila leta 1919, in ako napoveduje dr. Korošec, da se bo opustil parlamentarni princip, ako sedanja vlada ne bo dobila večine, ne pomenja to nič drugega kakor uvedbo diktature. Govornik je dalje opozarjal, kako je svoječasno predsednik Narodne vlade g. dr. Brejc brutalno zavrnil delavsko deputacijo in kako je tedajni poverjenik za notranje zadeve g. Remec nesocialno postopal z delavstvom. Teror izvajajo klerikalci celo v lastnih vrstah. Kar najbolje dokazuje slučaj dr. Stanovnika.

Tretji govornik g. Bernot se je obširno bavil z mežiško afero ter ob tej priliki ugotovil, da je v »Napreju« očitno v zvezi z njo nečastno dejanje mariborskemu velikemu županu dr. Schaubachu, ki na to kljub strogemu tiskovnemu zakonu ni reagiral.

Na predlog g. Jake Zorže se je odpovedala komunistom v Zagreb povodom njihovega uspeha pri nedeljskih občinskih volitvah pozdravna brzojavka, kakor je predsednik g. Marcel Zorja v svojem zaključnem govoru ugotovil, da je izjava bivšega tajnika železničarske organizacije Josipa Petriča na klerikalnem shodu v Rokodelskem domu, da bodo komunisti glasovali s SLS, navadna sleparija, s katero hočejo klerikalci oslepiti delavce za njihove glasove.

Shod, ki je trajal pozno v večer in ki je bil razmeroma dobro obiskan, je bil nato zaključen brez vsakega incidenta. Policija je bila zama mobilizirana.

Iz pestre ljubljanske kronike

Franc Bratož izpuščen. — Plo-donosno poslovanje kolezarjev. — Razne tatvine.

Na ukaz državnega pravdnštva je bil včeraj izpuščen iz preiskovalnega zapora poštni poduradnik g. Franc Bratož, osumljen sokrivde roparskega napada na pošto ambulanco pri Škofljici. Sodna preiskava je namreč pokazala, da je Franc Bratož nedolžen. S tem je dano možu, čigar upadli obraz priča o trpljenju in prestanih duševnih mukah, popolno zadoščenje in rehabilitirana je tudi težko prizadeta njegova čast.

Kolesarski tatovi so postali prava nadloga za mesto. Ne mine skoraj dan, da ne bi bila prijavljena ena ali pa celo več kolesarskih tatvin. V največ slučajih pa so lastniki koles sami krivi, če so jim odpeljana kolesa, kajti pušajo jih pred lokali ali v vežah ali na cesti in tako nastavijo kolesa tatovom. Razumljivo je, da ne more za vsakim kolesom stati redar in paziti na tatu. Čeprav dnevnikarji dan za dne objavljajo tatvine koles, so lastniki še vedno neupredvidni. To dokazuje zopet serija kolesarskih tatvin, ki je bila izvršena te dni. Tako je bilo včeraj okoli 10.30 iz veže bolniške blagajne na Miklošičevi cesti odpeljeno kolo ključavničnemu mojstru Franu Završniku, stanujočemu na Fužinah. Kolo je znamke »Tribuna« in vredno 2900 Din. — Včeraj popoldne je bilo okoli 16. izpred trgovine Bogataj na Kongresnem trgu ukradeno kolo, last trgov. vajenca Marjana Dolničarja. Kolo je znamke Puch in vredno 1000 Din. Pred dnevi je bilo ukradeno kolo mesarskemu vajencu Antonu Zoretu. Kolo, ki je vredno 1000 Din, ima številko 12.664. — Posestnik Ivan Poženel, stanujoč na Izanski cesti, pa je včeraj popoldne sedel v gostilni pri Sokolu na Mestnem trgu. Med tem časom mu je spretel tat iz veže ukradel kolo znamke Diamant, vredno 1000 Din, in mu v zameno pustil svoje že močno rabljeno, jedva 500 Din vredno kolo.

Natakarica Frančiška Rebolj, doma iz Trzinja, je prijavila danes na policijo, da se ji je med vožnjo Zagreb—Ljubljana pridružil neznan mož in ji ves čas dvoril. V Trbovljah se je od nje poslovil in je izstopil. Uboga natakarica je šele v Ljubljani opazila, da ji je neznan tujec ukradel iz torbice 15 bankovcev po 100 Din, torej 1500 Din. Policija je telefoniranim potom obvestila orožniško postajo v Trbovljah o tatvini. — Pri gostilničarju Antonu Maver na Ahacjevi cesti št. 5 je bil uslužbenca natakarica Neža Šiler. Neža je v pondeljek pobrala šila in kopita, prilačila pa si je tudi 361 Din gospodarjevega denarja. Sedaj išče dolgoprostno Nežo policija. — Kavarnarju Jakobu Vosperniku je prijatelj živali ukradel 7 tednov starega psa voljaka, vrednega 300 Din.

Zidar Ivan Zver, stanujoč na Kodeljevem, je odšel 3. t. m. od doma, ne da bi se pozneje poslovil od svoje žene in tudi povedal ni, kam da gre. Dosedaj se še ni vrnil. Ni izključeno, da je mož izvršil samomor, ker so ga trle materijalne skrbi. Mož si namreč zida svojo hišo, zmanjkalo pa mu je denarja za stavbo.

Radi tihotapstva saharina je bil aretiran Ivan S., radi tajne prostitucije pa znana vlačuga Elizabeta P., ki je imela že opetovano opravka s sodiščem. Elizabeta bo ignana iz mesta.

Radikalna omladina Slovenije proti klerikalcem

Beograd, 7. septembra. »Politika« in »Vreme« poročata, da je posebna deputacija radikalne omladine iz Slovenije izročila glavnemu odboru NRS spomenico z ozirom na nedeljske skupščinske volitve. Spomenica obširno dokazuje, da in zakaj noben pravi radikali v Sloveniji ne more podprati SLS, in ostro obsoja zvezo g. dr. Ravnihiarja s klerikalci. Vse radikale v Sloveniji poziva radikalna omladina, naj v nobenem slučaju in pod nobenim pogojem ne glasujejo za kandidate SLS.

Odmevi zagrebških volitev

Zagreb, 7. septembra. Radi nekorektnosti, ki so se vršile pri nedeljskih občinskih volitvah, je vložil danes dr. Jurija v imenu SDS priziv zoper te volitve. V prizivu se zlasti poudarja, da je mestni magistrat uvedel posebne volilne legitimacije, dasi take legitimacije niso nikjer predpisane. Te legitimacije so se dostavljale tako, da jih mnogi volilci sploh niso dobili in radi tega niso mogli izvršiti svoje volilne pravice. Dočim pa so volilci gotovih strank lahko glasovali tudi brez teh legitimacij, so volilni odbori odklanjali vse volilce SDS, če tudi so ti nedvomno dokazali svojo identiteto. Radi tega se splošno računa, da bo prva seja novega občinskega sveta zelo voharna. Vprašanje večine so vedno ni rešeno. Dosedanja pogajanja arhitekta Heinza še niso rodila uspehov. Zatrjuje se, da bodo vsi komunistični mandati razveljavljeni ter da bodo razpisane za teh 7 mandatov nove volitve.

Wilsonova vdova kandidat za podpredsednika Zedinjenih držav

London, 7. aprila. Čikaška »Tribuna« poroča, da so ponudili ameriški demokrati vdovi pokojnega predsednika Woodrowa Wilsona podpredsedništvo Združenih držav za prihodnje volitve. Wilsonova vdova je baje kandidatura sprejela.

POGREŠANE LADJE

San Francisco, 7. septembra. Tukaj pregrešajo tri ladje s posadko 43 mož. Domneva se, da so postale žrtve velikega ciklona, ki je divjal dne 24. avgusta na Pacifiku.

Rako bodo volili javni nameščenci

Ali morejo uradniki in drugi javni nameščenci voliti SLS, ki je pred vojno tako silno preganjala in poniževala naše učitelstvo in se sedaj trajno združila s protisocialno in protitradniško skupino g. Vukičevića.

Demokratski poslani g. prof. Reiser je po večletnem marljivem delu v trajnem sporazumu s stanovskimi organizacijami javnih nameščenov izgotovil načrt uradniškega zakona, ki je v glavnem ustrezal uradniškim zahtevam. V trdovratnem boju z radikali so morali demokrati izsiliti točko za točko tega načrta. Predno pa je bil zakon definitivno sprejet v Narodni skupščini, je padla demokratsko-radikalna vlada in jo je nadomestil sloviti homogeni radikalni režim Markovega protokola, pri katerem so kakor znano, sodelovali tudi slovenski klerikalci. Ta od klerikalcev podpirana samoradikalna vlada je nato v zadnjem hipu črtala iz uradniškega zakona nekateri najvažnejše pridobitve, med drugimi tudi določilo, da se uradniške plače določajo na podlagi zlate valute.

In nato je sledil udarec za udarcem. Vsak hip so se brisale zopet kake za nameščenice ugodne določbe in se zamenjavale z neugodnimi. Podaljševala se je nestalnost v službi, zmanjševala draginske doklade, podaljševala službeno doba za dosego pokojninske pravice itd. Vmes pa vedno nove nesocialne, nesmiselne in nepremišljene redukcije. Vedno znova se je pokazalo, da radikalni nimajo ne le nikakega razumevanja za uradniške interese, ampak da nimajo tudi prav nikakega socialnega čuta. V uradništvu vidijo le slepo orodje svoje stranke.

Gospod Korošec je sebe in SLS na življenje in smrt zapisal g. Vukičeviću, ki je predstavnik najbolj reakcionarne skupine. G. dr. Korošec slovesno izjavlja, da vlada med njim in g. Vukičevićem popolno soglasje v vseh vprašanjih.

Novo klerikalno darilo ljubljanskim volilcem

Z današnjim dnevom je klerikalni režim uvedel v Ljubljani povisano trošarino na vino. — Gostilničarji morajo plačati novo davščino tudi od vseh starih zalog vina

Kleroradikalni režim na ljubljanskem magistratu je obdaril ljubljansko prebivalstvo z novo davščino, ki se je že dalje časa napovedovala. Vlada komisar na ljubljanskem mestnem magistratu je namreč danes objavil razglas, v katerem sporoča, da je finančno ministrstvo dovolilo na njegovo prošnjo v Ljubljani pobiranje posebne trošarinske naklade po 50 par od litra konsumirane vina.

Uresničilo se je torej dejstvo, da uvaža kleroradikalni režim nove davščine, dasi se splošni gospodarski položaj prebivalstvu Ljubljane ni zboljšal, pač pa še znatno poslabšal radi protisocialne politike kleroradikalne vlade, z katero so bili prizadeji predvsem najsiromašnejši sloji v naših mestih.

Doslej je znašala mestna trošarina na vino od litra 2 Din, po zaslugi kleroradikalnega režima na ljubljanskem magistratu pa bo odslej znašala 2,50 Din. Mi smo že sivočasno opozorili, da gre to zvišanje na račun žepov najsiromašnejših, vendar pa so naši ugovori naleteli na gluha ušesa pri kleroradikalni gospodi.

Pobiranje povisane mestne trošarine na vino je stopilo v veljavo z današnjim dnevom, ter je tozadevni razglas vladnega komisarja bil objavljen v Uradnem listu.

Najbolj kričeče in krivično pa je dejstvo, da se povisana trošarina ne bo pobirala samo od danes naprej, ampak tudi za nazaj, to se pravi, ne samo od vina, ki se bo od danes naprej uvozilo v Ljubljano, temveč tudi od vseh zalog vina, ki se že nahajajo v mestu. Mestni domodarski urad je dobil nalogo, naj nemudoma ugotovi vse zaloge vina v mestu, pred vsem seveda pri gostilničarjih. Dohodarski urad je s tem nevhvaležnim delom danes že pričel.

Tako so klerikalci udarili ne samo

Vse to morajo imeti javni nameščenci pred očmi, ko bodo v nedeljo oddajali svoje krogljice. Ali hočejo glasovati za to, da dobimo po 11. septembru najreakcionarnejšo vladno, ki bo še poostrišla protitradniški kurz zadnjih let? Ali pa hočejo pripomoči do zmage snuječemu se demokratskemu bloku, ki bo tudi javnim nameščencem priznal pravico do poštenega in dostojnega življenja?

Ljubljanski uradniki!

Ako hočete, da se nadaljuje politika redukcij uradniškega osebo in plač; ako hočete, da se še bolj okrnejo uradniške pravice in se še bolj izgrajajo določbe uradniškega zakona;

ako hočete, da pride vse naše uradništvo v položaj, v kakršnem je bilo pred vojno učitelstvo na Kranjskem;

— potem le glasujte v nedeljo za dr. Korošca.

Ako pa hočete, da se konča neprestana igra z uradništvom in začne zopet sistematična borba za zboljšanje Vašega gmočnega in socialnega položaja;

ako hočete dobiti sigurnost, da se vaše službeno razmerje ne bo vsak hip spreminjalo v vašo škodo;

ako hočete dobiti v novem parlamentu iskrene zagovornike svojih pravic, ki bodo znali te pravice zastopati in uveljaviti tudi v bodoči vladi močnega demokratskega bloka;

— potem volite v nedeljo kandidate one stranke, ki se je vedno zavzemala za pravice javnih nameščenov, ki vam je izgotovila dobro, šele od drugih strank kasneje poslabšano službeno pragmatiko; volite kandidate Naprednega bloka, volite v Ljubljani dr. Kramerja!

konzumente, ampak tudi gostilničarje-obrtnike, ki so že itak obloženi z vsemi mogočimi davščinami in bodo morali sedaj nepričakovano odrediti zopet znatne vsote od svojih vinskih zalog. Ta nova obremenitev bo tem hujša, ker pač ni mogoče ničče kalkulirati, da se bo pobirala nova davščina tudi za nazaj. Organi dohodarskega urada bodo pri opravljanju svoje neprijetne naloge, ko bodo preiskovali kleti ljubljanskih gostilničarjev, nehoti najboljši agitatorji proti klerikalcem in njihovu zavoznemu gospodarstvu v občini.

Ali naj volimo trgovci SLS?

Ugleden ljubljanski trgovec nam piše:

Gospod urednik! Dasi mi preoblačnost s trgovskimi posli ne dovoljuje, da bi se aktivno udeleževal političnega življenja, vendar smatram za svojo dolžnost, da napišem svojim stanovskim tovarišem par besed v premislek, ko vidim, kako sladko SLS vabi na svoje limanice.

Klerikalna stranka je bila vedno in povsod nasprotnica slovenskemu trgovstvu in njegovemu razmahu. Namen klerikalnih konzumov je bil v prvi vrsti uničiti naprednega trgovca, in zgolj pretveza so bile obljube, preskrbovati širši slojem cenejši nakup življenjskih potrebščin. Kako »poceni« se je kupovalo pri večini teh konzumov, vedo iz žalostne izkušnje prizadeji člani-odjemalci. Podobno »ljubezen« do trgovcev so kazali klerikalci, kjerkoli so jo le mogli. Trgovci jim je bil vedno in povsod le izkoriščevalec in navijač cen, kvečjemu niso gnajvali inozemskih prodajalcev svetniških podob, zlasti takih z muziko, če so se bili pred obiskom strank ponižno oglasili v župnišču.

Na konferencah ki so se meseca avgusta t. l. vršile v Celju med obrtniški zvezami, se je našel sporazum za skupno delovanje vseh v Sloveniji delujočih zvez, ki se bo koncentriralo v novoustanovljenem Vrhovnem obrtnem svetu. Vrhovni obrtni svet bo imel namen združevati delo posameznih zvez v eno celoto, ki bo zastopala obrtniške interese cele Slovenije. Nastopal bo v vseh vseh slovenskega obrtništva, ki jih je organizatoričnih, gospodarsko-političnih, socialnih in kulturnih vprašanj. Svet ima za seboj dve tretjini vseh obrtništva, organiziranega v združenih in obdanih društvih in je vsled tega najljubši zastopnik obrtniških interesov, ki bo s krepčim sodelovanjem v članjenih zvez

Najnovejši čin klerikalne naklonjenosti napram trgovcem, ki o njej ovekajajo SLS-ari, kadar gre za volilne krogljice, smo doživeli pravkar pri oddaji trgovskih lokalov v hiši v Stritarjevi ulici, ki je last Mestne hranilnice ljubljanske. Og. odborniki, med katerimi nosi veliki zvonec »strokovnjake« znani g. Pirc, so zvedeli, da so bili nekaterim ljubljanskim trdnjam odpovedani dosežani lokali in da si morajo, če hočejo živeti, za vsako ceno poiskati druge lokale. To zadevo so g. klerikalci izrabili in za podlago cen lokalom nastavili ogromni znesek po 1000 Din za 1 kv. meter! Trdke so bile na ta način prisiljene, staviti neprimerno višje ponudbe, kakor sicer stanejo trgovski lokali v Ljubljani. Tako pride n. pr. vogelni lokal v tej hiši na horendno najemnino okroglih 120.000 Din letno! — Pa pride »Ilustrirani Slovenec« in prinese v zadnji številki sliko omenjene hiše s pristavkom: Spomenik gospodarstva SDS. Ali bi ne bilo umestnejše, da bi napisal pod sliko: Spomenik klerikalne naklonjenosti trgovcem?

Navedel sem samo ta kričeč primer iz najnovejšega časa, ki znova dokazuje, kako postopajo klerikalci s trgovcem, ako ga dobe v pesti. Lahko si mislimo, kako bo njihovo »delo« za naš interes, ako dobe s pomočjo g. župnikov in kaplanov ter novega volilnega reda v svojo oblast tudi našo župnino. Zato pa prevreden in stanovsko zaveden trgovec ne sme in ne more voliti SLS.

Vrhovni obrtni svet

Obrtniško gibanje v Sloveniji datira iz zadnjih 30 let. Iz skromnih početkov se je zlasti po vojni tako razvilo, da je prešlo iz prvih organizatoričnih težav ter da si že ustvarja organizacijo, ki bo usmerjala gibanje cele pokrajine. Obrtništvo je po številu svojih organizacij najboljše organizirano in razveseljuje je dejstvo, da se oživlja med njim zanimanje za organizacijo, da se dviga stanovska zavest ter da prehajajo polagoma v položaj, ko bo s svojimi organizacijami lahko uspešno branilo svoje življenjske interese. Težke prilike, v katerih živi naš obrtnik, nerazumevanje in popolno preziranje njegovih težav od strani merodajnih faktorjev, so bile ona gonilna sila, ki je obrtnika privedla do prečiščenja, da leži njegova usoda v njem samem, v delu in njegovi organizaciji.

A kljub temu, da kažejo zveze, združenja in obrtna društva v zadnjih letih lep napredek, vendar organizirana moč obrtništva v važnih gospodarskih vprašanjih ni prišla do veljave. Osrednje organizacije niso imele med seboj zadostnih stikov, da bi se mogel pokret razvijati enotno. Vsaka zveza je spopolnjevala in utrjevala organizacijo v svojem področju in skušala ščititi interese svojega članstva. Celotno gibanje je bilo razcepljeno na pet delov, katerih vsak je predstavljal za se sicer celoto, a se je s tem tudi moč organiziranega obrtništva cepila. Važne gospodarske akcije, ki jih je ta ali ona zveza podvezala, so ravno vsled te neenotnosti gibanja doživljale brodolom.

Za uspešno delovanje organizacij je bilo radi tega potrebno, da se ustvari med organizacijami taka vez, ki bo spajala delo posameznih zvez v močno enoto in ki bo predstavljala gibanje vsega slovenskega obrtništva.

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je dala vsled tega že lansko leto inicijativno za ujediničenje s svojo posestrimo v mariborski oblasti. Letošnje leto pa zaznamuje obrtniško gibanje v Sloveniji napredek, ki bo prinesel, upamo, organizacijam novega razmaha novih smernic in kar je glavno — enotnosti.

Na konferencah ki so se meseca avgusta t. l. vršile v Celju med obrtniški zvezami, se je našel sporazum za skupno delovanje vseh v Sloveniji delujočih zvez, ki se bo koncentriralo v novoustanovljenem Vrhovnem obrtnem svetu. Vrhovni obrtni svet bo imel namen združevati delo posameznih zvez v eno celoto, ki bo zastopala obrtniške interese cele Slovenije. Nastopal bo v vseh vseh slovenskega obrtništva, ki jih je organizatoričnih, gospodarsko-političnih, socialnih in kulturnih vprašanj. Svet ima za seboj dve tretjini vseh obrtništva, organiziranega v združenih in obdanih društvih in je vsled tega najljubši zastopnik obrtniških interesov, ki bo s krepčim sodelovanjem v članjenih zvez

podobil obrtništvo ugled in uvaževanje tudi v javnem življenju.

Vrhovni obrtni svet tvorijo zastopniki zvez in so na konferenci dne 4. t. m. pristopile kot članice Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru, Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani, Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani in Zveza obrtnih društev za Slovenijo v Celju. Edino Zveza gostilničarskih zadrug v Celju doslej ni priložila svojega pristopa, nadamo pa se, da bodo tudi njeni funkcionarji uvideli potrebo čim tesnejše združitve obrtniških osrednjih organizacij v Sloveniji. Vsaka zveza je zastopana v Vrhovnem obrtnem svetu po dveh svojih zastopnikih. Odbor tvorijo g. g.: Ivan Rebek (Celje), Jakob Zadravec (Sre. dežbe), Josip Rebek (Ljubljana), I. Volk (Šoštanj), Fran Bareš (Maribor), Ivan Bernik (Ljubljana), Fran Kavčič (Ljubljana) in I. Dachs (Ljubljana). V nedeljo, 4. t. m. se je odbor na svoji seji v Celju konstituiral in je bil izvoljen za predsednika g. Ivan Rebek iz Celja, za poslovednega podpredsednika g. Josip Rebek, načelnik Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, tajništvo pa je prevzel tajnik Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani g. I. Kaiser.

Z ustalovitvijo Vrhovnega obrtnega sveta bo nastopila v obrtniškem gibanju nova faza, ki bo prinesla obrtništvo toli zaželjenega razmaha, vsled česar bomo z zanimanjem zasledovali delo te najvišje obrtniške organizacije slovenskega obrtništva.

Franc Bratož izpuščen

Kaj pripoveduje o svoji bridki usodi

Danes proti podnevu se je zgledil v našem uradništvu Franc Bratož, pošni poduradnik, ki je bil osumljen, da je bil v zvezi z napadom na kočevski vlak pri Škoflji. Po enajsturnem trpljenju v zaporu je preiskovalna komisija dognala, da je Franc Bratož popolnoma nedolžen. Bratož je prišel v uradništvu ves bled in upadlih lic. Obklečen je v črno obleko, tako da pridejo sledovi trpljenja in prestanih muk še bolj do veljave.

Jaz sem Franc Bratož, se je predstavljal v redakciji. — Prišel sem vam povedat, gospodje, da so me večeraj popoldne izpustili iz preiskovalnega zapora. — Kako se počutite po preiskavi, ki vas je proglasila za nedolžnega? smo ga vprašali.

Znano vam je, — je odgovoril, — da me je zatopljena v delo napadel maskiran ropar. Po prihodu v Ljubljano so me našli zvezanega in bi menda ne živel več dolgo, če bi me takoj ne rešili. Kdo mi je prerezal vrvice na roki, ne vem do bro. Glejte, na roki se mi še zdaj poznajo zareze vrvi. Desno roko imam pa še vedno otrplo in komaj držim kloboč v roki. Varnostnim organom in drugim oblastem nimam kaj očitati. Izpolnil so samo svojo težko in odgovorno dolžnost. Vendar sem preživel težke dneve. Ne privoščim jih najhujšemu sovražniku in tudi ne steklemu psu. Zapor sam ni najhujševse veliko hujše so duševne bolečine, katere sem moral prestopiti od 26. avgusta od 6. ure zjutraj do 6. t. m. do 2. ure popoldne. Se sedaj sam sebi ne verujem, da se je vse to res zgodilo in zdli se mi, da sanjam. Živce imam popolnoma uničene. Še pred vso zadevo sem dobil 20 dni dopusta, od katerih sem 16 dni že porabil. Ostale 4 dni, ki so mi še ostali bom doma, da si malo opomorem. Iskati moram tudi zdravniške pomoči radi gluhosti in uničenih živcev. Telesno in duševno sem ves potrt, da zrem s strahom v bodočnost in vse to radi duševnih muk, katere sem moral po nedolžnem prestopiti.

NOGAVICE

TRAJE
11.10

znamko in zigo

ALS

KLJUČ

najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Sreda, 7. septembra 1927; katoličani: Regina; pravoslavni: 25. avgusta, Batolom.

Jutri: Četrtek, 8. septembra 1927; katoličani: Mali Smaren; pravoslavni: 26. avgusta, Andrija.

DANASNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: »Idealni ljubimec«.

PIREDITVE NA PRAZNIK.

Kino Matica: »Idealni ljubimec«.

Predstava ZKD: »Nebelung« ob 9.30 in 11. — Sport: Ilirija — Primorje ob 16.30 na igrišču Ilirije.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Sušnik, Marijin trg; Kural, Gosposvetska cesta.

Jutri: Ramor, Miklošičeva cesta; Trnkoczy, Mestni trg.

Solnce zaide danes ob 18.28, vzide jutri ob 5.29 in zaide ob 18.26.

Shod Naprednega bloka

se vrši danes v sredo ob 8. zvečer v gostilni g. Kačiča na Dunajski cesti.

Govorita skupščinski kandidat g. dr. Albert Kramer in kandidat za ljubljanske občinske volitve g. Anton Rupnik.

Sport

Ilirija - Primorje

Finale za pokal poškodbenega fonda LNP.

Na igrišču Ilirije se odigra jutri ob 16.30 finale za poškodbeni fond LNP. V finalni borbi za pokal, ki ga je v to svrhu razpisal LNP, se srečata stara rivala Ilirija in Primorje. Po preteklu skoraj pol leta bosta tekmeca znova merila svoje moči na zelenem polju. Obeta se zanimiva in lepa tekma. Primorje bo v zameno za par svojih starejših igračev, ki se v zadnjih tekmah niso uveljavili, postavilo več talentiranih in mlajših moči; no, kljub temu bo moštvo dovolj močno, da se bo zadostno uprlo Iliriji in ji eventualno iztrgalo pokal. Tudi Ilirija bo nekoliko pregrupirala svojo postavo, tako da je računati na boj dveh precej enakih nasprotnikov.

Dopolodne se prične prvenstvene tekme drugega razreda. Kot prva startata Natakara in Panonija.

Ilirija : Borac

V soboto in nedeljo igra v Ljubljani proti Iliriji splitski Borac, poleg Hajduka najmočnejši klub Dalmacije. Borac je v dveh formi, kar dokazuje njegovi rezultati napram Gradjanskemu 1 : 1 in Concordiji 1 : 1.

— Primorje v Beogradu. ASK Primorje je večer igral v Beogradu in izgubilo proti klubu Soko s 5 : 1. Primorje je vzdržalo samo v prvem polčasu, dočim je v drugem kapituliralo.

— Službeno iz LHP. Dvigne se suspenz g. Cizla. Za 8. t. m. se določijo prvenstvena tekma Mura : Ilirija v Murški Soboti in to sporazumno med obema kluboma. Pričetek ob 15. Sodnik g. Cizel. SK Mura ima postaviti deset rediteljev. Blagajniški nadzor opravlja delegat podsaveza; vstopnice preskrbi LHP. — Prvenstvena tekma Maribor — Primorje odpade, ker ima ASK Primorje zabranjeno igre in izgubi tekmo z 0 : 6 par forfait. — Tajnik.

— Damska sekcija SK Ilirija. Jutri, v četrtek se vrši prvenstvena tekma Mura — Ilirija ob 15. v Murški Soboti. Sledeče igralce morajo biti pripravljene za odhod: Jeromol, S. Saplja, Tratinč, Zupančič, Jermol M., Privšek, Bernik, Wider. — Načelnik.

Sokol

— Sokolska župa Ljubljana. Na praznik dne 8. t. m. otvorila naše agilno sokolsko društvo Polje svoj lasten sokolski dom, ki je znak izredne požrtvovalnosti članstva in nova trdnjava sokolstva misli v neposredni bližini Ljubljane. Pozivamo vsa ljubljanska in okoliška društva, da se udeležijo tega izrednega slavlja v čimvečjem številu, da s tem podpremo veliko delo zavednih Poljčanov. Vse članstvo v kroju. Odhod iz Ljubljane do nove postojanke Dev. Mar. v Polju ob 14.10. Sodeluje godba Sokola I. — Zdravo! — Župno starešinstvo.

Jean de la Hyre:

500

Roman.

— Torej nas bo štiristo dvaindevetdeset. Samo osem jih bo še manjkalo, da dosežemo število, ki ga je določil kapitan. Potem pa na pot!

— Na pot! — je ponovil Faulton počasi.

Počasi se je zleknil v naslanjač. Faulton je bil mož štiridesetih let, srednje postave, suh, rdečelas in gladko obrvit. Njegov obraz je bil zabuhel in poln globokih gub.

— Da, na pot, — je ponovil, — samo ne vem, če dosežemo svoj cilj.

— Kaj! — se je začudil d'Albaniac, — vi ne verujete v kapitanovo teorijo?

— Ne! Ne verujem v to, kar nazivate kapitanovo teorijo. Poznam vas že pet tednov, d'Albaniac. Našel in vrnil sem vas s polpoti na oni svet.

— Prav pravite.

— Ne čudite se, ako vam povem, da ste se mi ta čas zelo prikupili. Govoriti hočem z vami odkrito. Ne, ne verujem v kapitanovo teorijo. To ne pomeni, da

vas hočem zapustiti. Z vami pojdem na potovanje... s katerega se niti vi, niti jaz ne vrnem.

— Zakaj pa mislite, da...

— O, ne bo mi žal življenja. Vi morate veste, da je kapitan preprečil moj samomor. Moje življenje je končano. Bil bi že na onem svetu, da me ni mikala želja umreti drugače nego umirajo navadni zemljani. Umreti hočem od vseh pravih znanosti.

— Nu jaz pa hočem živeti in ostati z vami zato, ker zaupam kapitanu. Žrtvujem se za znanstveni poizkus, ker sem prepričan, da se bo obnesel.

— Blažen, kdor veruje! — se je nasmehnil Faulton. Vstal je in odšel.

D'Albaniac je ostal sam in znova se je poglubil v komplicirane račune, pri katerih ga je zmotil Faultonov prihod.

Opoldne je zabrel nad otokom naglo se bližajoči aeroplan. Čez nekaj sekund se je spustil na jekleno teraso za vilo in iz njega sta stopila dva moža.

Tisti, ki je nastopal pod imenom kapitan, in neznani mladenič visoke vitke postave brez najmanjše dilačne na obrazu.

Iz vile sta hitela gostoma naproti Faulton in d'Albaniac.

— Novinca ste pridobili, kapitan?

Kapitan je segel obema v roke ter ju

vprašal, je li na otoku vse v redu in da-li so spustili sodčke z ricinovim oljem v podzemlje. Dobil je tridini odgovor, na kar se je obrnil k mlademu spremljevalcu in ga predstavil:

— Z menoj je priletel naš novi tovariš, gospod de Clève. Izvolite se seznaniti in sprijazniti z njim.

Leticija je stopila iz aeroplana in spoznala v naproti prihajajočem mladeniču ponesrečenega, že davno objokovanega in v domovini pozabljenega letalca d'Albaniaca. Začutila je, da se ji je od nepričakovane sreče srce ustavilo. Noge so ji odpovedale, v glavi se ji je zvrtilo.

Komaj se je premagala, da ni od radosti na ves glas vzkliznila. Toda v istem hipu ji je šinila v glavo misel: ako se onesvestim, me spoznajo in vse bo izgubljeno! Z neverjetnim naporom se je obvladala, ne da bi mogla odvrtni pogled od drugega obraza. On je živ! In ne samo živ, celo tu je, kraj nje. Zdaj zdaj spregovori z njo, stisne ji roko! Živ! Živ!

Kapitan se je ozrl na Leticijo in nehoti je opazil njeno nenadno bledico, njen oduševljen in prestrašeni pogled. Mladenica je začutila, da se je znova polasča slabost, da se ji kolena šibe... še hip in onesvesti se. Zamolkel glas je odgovoril za njo:

— Razumeti morate mojo razburjenost. Vidim moža, o katerem misli vsa Francija, da je umrl tragične smrti...

Jaz...

— Gospod de Clève? — je vprašal d'Albaniac. Iztegnil je roko in ji pogledal naravnost v oči. — Glej no, glej! V Parizu sem poznal pod tem imenom devojko...

Z drhtečim glasom, ki se je dal k sreči razlagati drugače, je Leticija odgovorila:

— To je moja sestra. Omožila se je in odpotovala v Ameriko. Zelo sva si podobna.

— Da, vaš obraz je točna kopija potez, ki so se mi za vedno vtisnile v spomin... Zelo me veseli, da mi je usoda naklonila srečanje z rojakom, s katerim sva malone znanca.

Leticija je zadržala in od nepopisne sreče jo je obilila rdečica. Njena roka je začutila, kako jo d'Albaniac krepko, prijateljsko stiska. V letalčevih očeh se je zasvetila iskra prajane ljubezni. Da, ljubezni, o tem ni bilo dvoma.

— Spoznal me je Spoznal! Toda on me ne izda! Uganil je, da sem prišla sem zato, ker ga ljubim.

Neznanec in Faulton sta stala poleg. Z odgovorom ni smela več odlašati. Radost in sreča sta ji pomagali odgovoriti:

— Mene pa neizrečeno veseli, da najdem tu junaka, ki ga je vse svet pokopal in ki ga še vedno objokuje.

Neznanec je povabil Faultona za seboj in pustil d'Albaniaca za Leticijo samega.

— Prijetno vam bo obujati z rojakom spomine na domovino. Obenem pa lahko informirate g. de Clève o moji »teoriji« ter ga seznaniti z našimi pravili. Jaz pa moram do šestih poslati v Benetke več pisem. Po obedu skličem posvetovanje, na katero povabimo tudi g. de Clève, ker sem mu namenil častniško mesto. Pojdva, Faulton!

American je zadržal in ko je pri odhodu pogledal »gospodu« de Clève naravnost v oči, je naenkrat zardel, skomignil z rameni in odšel za kapitanom.

IV.

Ljubav.

Niti d'Albaniac niti Leticija ni opazila srepega Faultonovega pogleda. Ko sta ostala sama, nekaj časa molčala. Naposled je d'Albaniac tiho spregovoril:

— Made... de Clève...

Ni končal. Leticija je zatislila oči, globoko zdiha in omedlela.

Dvajsetletnica Ruške koče

Prvi planinski dom na Pohorju. - Narodni praznik pred 20 leti.
- Nacionalni pomen pohorske postojanke

Maribor, 7. septembra.

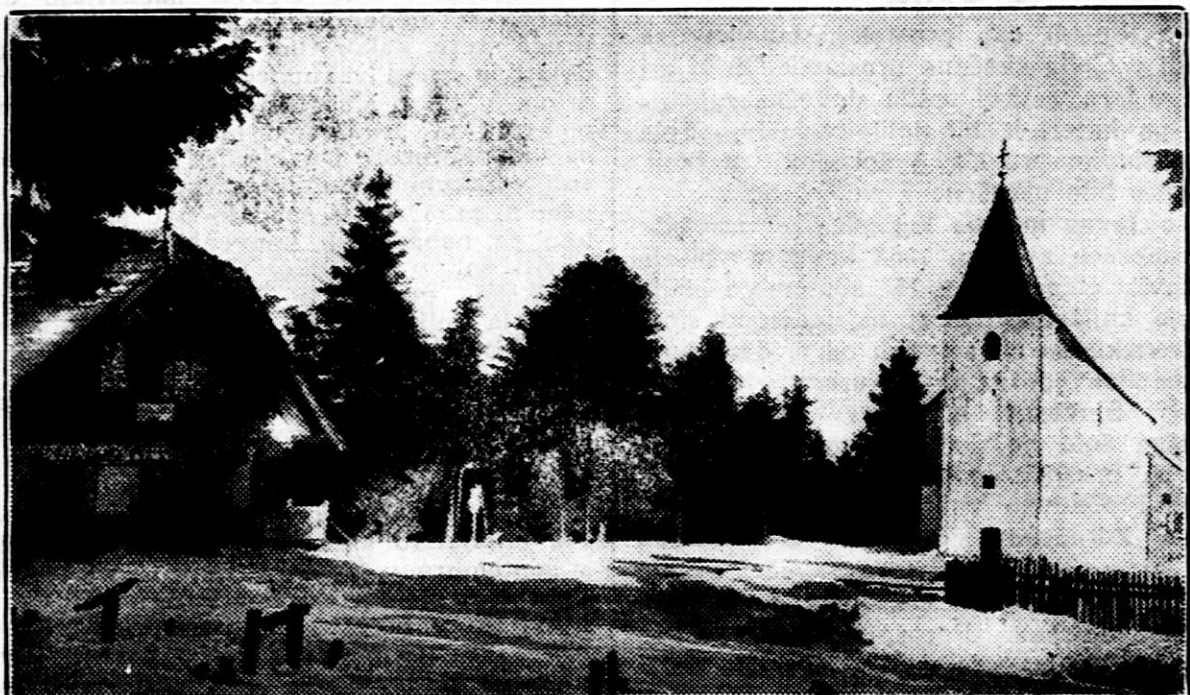
Jutri slavi podravska podružnica SPD pomembni praznik: 20-letnico otvoritve »Ruške koče« na Pohorju. Kdor se spomni tih dvajset let nazaj, ta bo znal pravilno oceniti pomembnost tega praznika. Mladina, ki pozna Ruško kočo, še le izza povojne dobe, ko je postala priljubljeno letovišče in splošno znana zletna točka, tega jubileja ne bo tako uvaževala, kakor ona »stara garda«, ki se še dandanašnji rada zbere pod gostoljubno streho tega prvega slovenskega planinskega doma na našem zelenem Pohorju.

Pred dvajsetimi leti! Kako so se pa spremeni časi! — bo vzkliknil tega dne marsikak rodoljub, ko se bo spomnil nazaj na otvoritveno slavnost dne 8. septembra 1907. To je bilo v dobi narodnega prebujanja in dobi, ko je germanizem pohlepno segal po naši grudi, ko so začeli vedno hujše preganjati slovenski življenj na rodni slovenskih tleh, v dobi, ko je začelo vse-nemštvo graditi most na Adrijo... Takrat so nas gonili iz naših domov, Mariborčani nismo smeli več javno nastopati, zaklepati smo se morali v zaprte prostore, a še tam nas je nadlegovala nemška druhal. Poželjivo so začeli Nemci takrat skiliti tudi za

naše zeleno Pohorje, kjer je gospodaril trden pohorski kmet. Visoke vsote so ponujali za slovenske domove, da bi na njih naselili nemške koloniste iz Rajna in tako sistematično vzgajali nemški značaj pokrajine. Toda slovenski kmet ni klonil. Z ljubeznijo, ki je prirojena planincu, se je oklepal svoje zemlje in ponosno zrl v dolino, kljubujoč najhujšim in najspretnjšim navalom.

Vse to in pa želja po vidni postojanki, ki naj straži in čuva nad vso Dravsko dolino in pohorskim orjakom, sta napotila podravskega podružnika SPD, da je začela akcijo za zgradbo planinske koče na Pohorju. In niso mogli najti lepšega prostora, kakor zelena trata okrog staroznane cerkvice Sv. Areha, kjer so se vsako leto na »Arehovo« zbirali Pohorci, kjer so se ob teh prilikah sestajali rodoljubi iz Maribora, dravske in Savinske doline. Duša vse akcije je bil g. Davorin Lesjak, takrat učitelj na ruški šoli. S podporo domačinov, zlasti pa s požrtvovalnostjo pohorskih kmetov, rajnega Hleba, Candra, Zigarta in drugih je kmalu uresničil svoj načrt.

V najhujši zimi, januarja meseca, je zapela vrh Pohorja žaga in sekira, padale so stoletne smreke in hojke, na spomlad pa

Cerkvica sv. Areha

so nastopili tesarji. Na prej tih ravnic pri Arehu je zavladalo živahno vrvenje. Iz Ruš je po dvakrat na dan prihajal »Tine«, kakor je bil splošno znan neumorni planinec Lesjak. Pokojni profesor dr. Medved, dr. Rosina, rajni dr. Serneč, skratka ves slovenski Maribor, vsa Dravska dolina sta bila zastopana. Rajanje je trajalo pozno v noč, vse pa je prevevala trdna volja, da Nemec ne dobi niti pediti sovenskega Pohorja.

Otvoritev, ki se je vršila na praznik dne 8. septembra 1927, je bila pravi narodni praznik za vso dravsko dolino, za Maribor in vse štajerske Slovence. Na tisoče ljudi je prihitelo tega dne k Arehu in senčnati gozdovi niso še nikdar poprej in menda malokdaj pozneje odmevali tako veselih pesmi in ponosnega vriskanja, kakor takrat. Vse, kar se je takrat odkrito priznalo za Slovence, je bilo tega dne pri Ruški koči. Pokojni profesor dr. Medved, dr. Rosina, rajni dr. Serneč, skratka ves slovenski Maribor, vsa Dravska dolina sta bila zastopana. Rajanje je trajalo pozno v noč, vse pa je prevevala trdna volja, da Nemec ne dobi niti pediti sovenskega Pohorja.

Nemce je silno bolela ta zmaga Slovencev. Niso mirovali prej, dokler niso pri Sv. Bolfenku postavili konkurenčne postojanke, zloglasne »Marburger Hütte«, ki naj bi odvrnila Mariborčane od tega »slovenskega mravljlišča«. Toda vse ni nič pomagalo. Ruška koča je bila odsele zatočišče Slovencev in marsikdo je leta 1914. in za časa svetovne vojne, ko je imela nemška soldateska v rokah vso oblast, našel tu varno zavetje pred zasledovalci. Vedno prestržljiva gospa Ivanka in prijazni gospod Franc Serneč, ki sta imela dolga leta oskrbo Ruške koče, sta pa tudi bila na svojem mestu. Ruška koča je procvitala, se razvijala in danes ima že dve sestrji: »Planinko« in »Čandrovo« kočo, v kratkem pa dobi menda še tretjo planinsko dom.

Danes, ko je moč nemštva strta, ko se nam na narodnem polju ni ničesar več bati, se s hvaležnostjo spominjamo onih moči, ki so pred dvajsetimi leti požrtvovalno gradili to planinsko postojanko. Kakor nam je takrat nudila zavetje pred zasledovalci, kakor smo se takrat zbirali pod njeno streho, da se utrdimo v narodnem boju, da črpamo novih moči in novega zaleta, tako naj bo tudi prihodnja desetletja Ruška koča vrelc novih moči, vrelc čilosti in nadaljnjega poleta pri zgradbi naše lepe jugoslovenske

V bodoči Narodni skupščini bo imela HSS po Radičevem trdnem prepričanju 100 poslancev in skupaj z demokrati polovico ministrov. Vsi veliki župani in drugi upravni činitelji, ki delajo sedaj proti zakonu, bodo morali po volitvah polagati račun o svojem delu. Ovce pojdejo na eno, kozli pa na drugo stran. Ljuto je Radič napadal korupcioniste v radikalni stranki. Radikalna stranka bo pri volitvah poražena, tako da bo dobila komaj polovico toliko glasov, kakor pri zadnjih volitvah. Radič se je dotaknil tudi naše zunanje politike in je omenil, da je postal Mussolini pameten, ker ve, da smo prijatelji s Francozi, Nemci, Rusi in

Bolgari. Italija še ni pozabila, kako so se borili Hrvti in Slovenci na soški fronti. Če se pridružijo zdaj Hrvatom in Slovincem, še Srbi in Bolgari, poženemo Italijane do Benetk, kjer bomo sklepali mir. Po shodu se je Stepan Radič odpeljal v Senj. Zelo klaverno shod so imeli klerikalci v neki kavarni. Zbralo se je nekaj duhovnikov in pobožnih moči, ki so zaključili svoje zborovanje z vzklikom »Bog živi Hrvatsko pučko stranko! Zdi se, da je v Dalmaciji podnebje za klerikalno seme prevročje. Tudi shod Hrvatske seljaške radniške stranke je bil slabo obiskan.

Napredni volilci

vsj na

VOLILNI SHOD

Naprednega bloka,

ki se bo vršil v petek, dne 9. septembra ob 8. zvečer v Kazini.

Govorita kandidat **dr. Albert Kramer** in njegov namestnik **Ernest Vargazon**.

Kako gospodarijo klerikalci na magistratu

Večja dela dobe le obrtniki, ki so pristaši SLS, čeprav niso izpolnili zakonitih pogojev in čeprav so ponudbe naprednih obrtnikov ugodnejše. — Nastavljanje klerikalnih agitatorjev v mestni službi. — Osebna odgovornost g. vladnega komisarja.

Na naša odkritja o klerikalnem paševanju na ljubljanskem magistratu klerikalni tisk vseh barv trdovratno molči, kar le potrjuje njihovo resničnost.

Na shodih, ki jih prireja Napredni blok po Ljubljani, je javnost izvedela za nove gorostasnosti o tem paševanju. Navedel jih je dr. Dinko Puc in dasi smo nanje namignili tudi že v našem listu, klerikalci nanje doslej še niso reagirali.

Kakor znano, se mestna dela razpisujejo potem obfitalne licitacije in mora vsak ponudnik vložiti svojo ponudbo v zaprti kuverti, kolkovano s 100 Din, kakor tudi odgovarjajočo jamčevino. V zadnjem času se je pripetil slučaj — mogoče jih je bilo tudi več — da so se vlozene oferte odprle ob 11. dopoldne, pri čemer so se pregledale in protokolirale došle ponudbe. Naslednjega dne pa je nekoga klerikalnega obrtnika pozval telefon z magistrata in klerikalni gospod ga je vprašal, zakaj ni tudi on ofertiral. Obrtnik je povedal vzrok, glas z magistrata pa mu je odgovoril: »Pa sedaj ofertirajte!« — »Saj sem termin že zamudil!« je odvrnil obrtnik. »Nič ne de, kar ofertirate, najmanjša ponudba znaša toliko in toliko«, mu je dejal glas po telefonu. In res je nato dobil klerikalni obrtnik delo, ki ga prvotno sploh ni nameraval prevzeti, ker je že dovolj zaposlen.

Pri delih v mestni stanovanjski hiši na Ahadjevi cesti je postavil ponudbo soliden napreden obrtnik, ki je napravil že mnogo del jako dobro. Njegova ponudba je bila za 60.000 Din cenejša kakor ponudba njegovega klerikalnega konkurenta. Delo je kljub temu dobil klerikalni konkurent, klerikalni tisk pa seveda vpije, da je bil proračun pri omenjeni stavbi prekoračen. Na ta način je lahko!

Nadalje vprašamo, ali poznaš morebiti klerikalni gospodarji na mestnem magistratu imega klerikalnega tesarskega mojstra, ki ima sedaj naenkrat vse polno dela, dasi niso cenejša kakor drugih ponudnikov. Ta gospod je rekel, ko še ni stavil ponudb za tesarska dela pri mestnih poslopijih, nekemu odličnemu obrtniku: »Nikar ne ofertirajte, vi ne pridete v poštev!«

In kaj naj rečemo k najnovejšemu imenovanju v mestni službi? Nastavili so na magistratu vse polno klerikalnih agitatorjev, ne da bi obstajala dejanska potreba za pomnožitev števila mestnih uslužbencev in ne da bi bilo zanje kritja v proračunu. Nastavljajo se samo zato, da se klerikalna agitacija plačuje z denarjem mestnih davkoplačevalcev. Prišlo je že tako daleč, da klerikalni agitatorji kar ponujajo službe na magistratu različnim osebam, o katerih mislijo, da bi jih mogli pridobiti za svojo stranko. V zadnjem času se je to pripetilo nekemu bivšemu socialističnemu agitatorju iz Rožne doline. Pri mestnem vodovodu so nastavili te dni znanega klerikalnega agitatorja, ki je doslej vodil mestni volilni valar po ljubljanskih cestah, dasi nima za svoj novi posel absolutno nobene kvalifikacije. Seveda obstaja še celo vrsta drugih imenovanj iz strankarskih ozirih, ki vzbujajo ogorčenje v ljubljanski javnosti. Da bo moral vsa ta imenovanja bodoči občinski svet revidirati in potrditi samo ona, ki so res v interesu mestne službe, je samo ob sebi umevno.

Prava gospodarja na mestnem magistratu sta danes g. Pust in Pirc, ki je šel celo tako daleč, da se je v času, ko je bil neki višji mestni uradnik na dopustu, polastil njegove sobe ter je v njej uradoval, ne da bi imel od kateregakoli za to kakšno pooblastilo. G. Pirc se obnaša na mestnem magistratu kakor takrat, ko se je z mestnimi avtomobili in konji v družbi dam vozil na izlete v ljubljansko okolico ter doživljal pri tem razna neprijetna presenečenja.

Mi se čudimo g. vladnemu komisarju, da vse to dopušta, ker bi moral kot vladni zastopnik paziti na objektivno poslovanje v mestni upravi. Mi smo ga že ob priliki opozorili, da nosi on sam pravno in po zakonu osebno odgovornost za poslovanje v ljubljanski mestni upravi, in da imajo člani njegovega sveta samo politično odgovornost, ker g. komisar ni dolžan vpoštevati njihovih partizanskih sklepov. Opozarjamo pa ponovno na to odgovornost, ker si napredna večina ljubljanskega prebivalstva ne bo pustila gospodariti v svojo škodo s svojim lastnim denarjem!

Ameriške zanimivosti

Zavraten umor v Newyorku. — Iz enega dolarja milijonsko premoženje. — Američanke nosljajo.

V Newyorku je bil nedavno odkrit grad zločin, kakršnih velomestna kronika Newyorka sicer ne pomeni mnogo. V zalivu Gravesent je pred kratkim utonil newyorkski trgovec Benjamin Goldstein. Policija je prejela anonimno ovadbo, da se je dal Goldstein tik pred svojo smrtjo zavarovati za 70.000 dolarjev v korist svojega družabnika Josipa Lefkowitza. Policiji se je zadel stvar sumljiva, takoj je sumila zločin in uvedla strogo preiskavo. Rezultat ni ostal. Neki ribič je povedal, da je usodnega dne, ko so potegnili trgovčovo truplo iz vode, opazil v zalivu mal čolnič s tremi moškimi. Eden njih se je pognal v vodo, druga dva se pa nista ganila, da bi potapljačemu se tovarišu priskočila na pomoč. Policija je kmalu prejela moža, ki sta bila v čolnu z dozdavnim samomorilcem. Ribič ju je spoznal in priznal sta, da sta Goldsteina po nalogu njegovega družabnika vrгла v vodo.

Oba najeta moška, ki se plitva Irving Rubinah in Harry Greenburg, sta brez vsakega kosa naravnost cinkno priznala, da jima je obljubil Lefkowitz 500 dolarjev, če ga rešita Goldsteina. Na roko je dal prvemu 175, drugemu 150 dolarjev. »Meni se ne zdi umor za zavarovalnino nič groznega«, je pripomnil Rubinah. »Pravzaprav je Goldstein ista stvar.« Nato je pripovedoval, da je bil Goldstein družabnik Lefkowitzu v Port Chesteru, kjer sta imela malo trgovino z nogavicami. Podjetje pa ni prosperiralo, zato sta se dala zavarovati in nekoga dne sta lokal zažgala. Z dvignjeno za-

varovalnino sta v Newyorku ustanovila podjetje, ki je lepo uspevalo, toda Lefkowitzu je bil njegov družabnik napoti in zato ga je odstranil s sveta, popreje pa ga je še zavaroval za 70.000 dolarjev. Lefkowitz svoj zločin taj, čeprav so podani zadostni dokazi o njegovi krivdi.

Na originalno idejo je prišel nedavno neki ekscentrični meščan iz Chicaga. V tamkajšnji banki je namreč naložil en dolar, beri in reci samo en dolar za dobo 500 let. Obresti in obrestnih obresti naj v letu 2427 pripadajo njegovim direktnim potomcem moške linije. V tem razdobju se bo namreč iz enega dolarja nabrala kaj čedna svota, ki bo znašala 2.900.000 dolarjev. Seveda pa je vprašanje, če bodo dozdavni potomci prifrknjenega Američana ta znesek prejeli, kajti ničlerj ni zapisano, da bo banka obstojala še nadaljnjih 500 let, saj je v tem razdobju celo mogoče, da se pogrezne vsa Amerika.

Nosljanje je zadnje čase v Ameriki zelo v modi. Dočim so se baš žene v zadnjem času odpovedale kajenju, da si s tem ne kvarijo svoje lepote in zdravja, so začela mlada dekleta nosljati. Proslula moda 17. stoletja, ko je staro in mlado nosljalo, se zopet uveljavlja. Prismojena dekleta nosljajo kot za stavo, posnemajo pa jih tudi mladeniči. Iz statistike državne monopolne uprave je razvidno, da se je preteklo leto konsumiralo okoli 38 milijonov funtov tobaka za nosljanje, čigar vrednost znaša 50 milijonov dolarjev.

Volilni shod

Naprednega bloka

se bo vršil nocoj, v sredo ob pol 9. zvečer v Narodnem domu v Kranju. Na shodu bodo govorili nosilci liste poslancev g. dr. Zerjav, sreska kandidata g. Ivan Lončar, župan in Tržičan in g. Anton Križnar, po sestnik in gostilničar v Stražišču. Pridite vsi na shod! Naj nihče ne manjka!

Prosveta

Gledališka razstava

Uprava velesojma, ki vodi administrativni del razstave »Gledališče—Ljudstvo—Družba« prosi vse one korporacije in privatnike, ki imajo v svoji posesti fotografije, slike, skice, rokopise in druge dokumente, ki se nanašajo na zgodovino in razvoj slovenskega gledališča, bodisi drame ali opere, da ji staviijo material za čas razstave na razpolago. Ker je čas do otvoritve že kratek, prosimo vse, da dopoljšje obljube in nabrane stvari do 9. ali najkasneje 10. t. m. dopolndne.

Gledališka razstava, ki se vrši na prostoru ljubljanskega velesojma v enem velikih paviljonov, bo vsebovala pregled razvoja slovenskega gledališča od leta 1867. in bo predhodnica velike razstave, ki se ima vršiti čez dve leti o priliki 40letnice gledališča v Ljubljani. V literarnem oddelku bo imela slovenska javnost prvič videti rokopise naših domačih dramatikov, dobila v pregled v poslovanje gledališkega aparata, dramatičnega društva. V oddelku »Nasa drama«, za katerega vlada posebno med bivšimi člani gledališča, ki so bili češke narodnosti, veliko zanimanje, bodo razstavljene po možnosti vse slike aktivnih dramskih umetnikov, ki so bili svoječasno ljubljenci ljubljanske publike. Posebno pažnjo pa skuša Uduženje gledaliških igralcev posvetiti svojim kolegom pravkom Borštiku in Verovšku. Tehnični in slikarski deli bo pokazal za običajnega obiskovalca gledališča gotovo mnogo nadvse zanimivih predmetov, modelov, osnutkov in scen, ki bodo realizirane šele tekom bodoče sezone. Ravno ta panoga gledališke umetnosti je bila doslej pastorka in se nova uprava trudi z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da bi našo sceno dvignila. Oddelke upodablajočih umetnikov pa bo podal do malega popolno kolekcijo slik, portretov in karikaturnih igralcev in vidnih gledaliških strokovnjakov. V oddelku »Ljudstvo« bodo imeli podezelski odri priliko spoznati svojo moč in organizacijo, poleg tega pa se udeležijo razstave Češka Obec s svojim prekrasnim marionetnim odrom.

Razstava bo predstavljala predvsem za ljubitelje gledališča posebnost prve vrste. Tudi podezelski odri in njih članstvo bo prišlo na svoj račun, ker bodo imeli priliko videti na enem mestu zbrane vse potrebščine, ki jih podezelski odri potrebujejo. Posebna pažnja bo posvečena na razstavi dekorativni plati odra in scene potom moč delov, slik in osnutkov del, ki se vpizirajo na narodnem gledališču. Tudi osnutki kostumov in figurine ne bodo manjkale. Oddelke »Družba«, ki je bolj komercialnega značaja, bo vseboval vse predmete, ki se nanašajo na gledališče od šminke, lasu, lje, venca pa do obleke, plašča. Uprava Narodnega gledališča je stavila razstavi ves svoj mnogobrojni material na razpolago. Poleg nje sodelujejo Uduženje igralcev, Prosvetna zveza, Zveza kulturnih društev in vsi odličnejši gledališki strokovnjaki. — Aranžma paviljona razstave je v rokah g. ing. prof. Faturja.

Razstava grške in rimske plastike v Jakopičevem paviljonu ostane odprta do konca meseca septembra. Opozarjamo na to, zlasti naše dijaštvo, ki se pravkar vrača s počinca. Otvoritev te razstave je bila združena s težkimi materijalnimi žrtvami za Narodno galerijo, zato bi bilo želeli in pričakovati, da jo naša umetnost ljubeca javnost v čim večjem številu poseja in tako jasno dokumentira smisel za težnje našega visoko kulturnega zavoda — Narodne galerije. Dosedanji obisk je bil vse prejšnji rekord. Dolžnost vsakega izobraženca je bila, da s svojim posetom utrdi in poglobi temelje mogočih zgradbi, ki se snuje in bo žarišče slovenske kulture in umetnosti. Razstave, ki jih prirejajo drugi narodi — kot n. pr. Čehi, Nemci itd. — so navadno visoko aktivne. Zalostno spričevalo za kulturni nivo našega naroda bi torej bilo, ako bi morala Narodna galerija poleg vsega moralnega neuspeha beležiti ob zaključku vsake razstave še velik finančni minus — deficit. — Razstava je odprta vsak dan od 8. do 18. ure zvečer.

Velik uspeh jugoslovenskega umetnika. Mladi jugoslovenski kipar Oskar Neuman, rodom iz Osijek, ki studira v Bruslju, je napravil o priliki poseta ameriškega letalca Lindbergha, ki je preletel ocean, plaket ameriškega heroja. Delo mu je tako dobro uspelo, da je dobil od ameriškega poslanstva v Bruslju naročilo za več sto srebrnih plaket, ki jih kupijo ameriški javni uradi. Poleg slovesa, ki je pridobil naš umetnik s tem tudi precej lep zaslužek.

Pokroviteljstvo nad razstavo slovenskega modernega slikarstva v Pragi, katero je organizirala Narodna galerija v Ljubljani, je prevzel naš minister za prosveto, gospod dr. Vinko Perić. Narodno galerijo bo do zastopali pri otvoritvi razstave, ki se vrši 7. t. m., njeni predstavniki: predsednik Ivan Zorman, tajnik dr. Franc Mesesnel in akad. slikar Rihard Jakopič.

**Naša skrinjica
v Ljubljani**

le

2.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1927.

— **Spomenik kralju Petru v Ljubljani.** Od ustanovitve odbora za postavitve spomenika kralju Petru I. v Ljubljani je minilo skoraj že leto dni in vendar njegovo pomenljivo delo še ni obradilo zaželenih sadov. Da odbor v tem času ni mogel zbrati potrebnih denarnih sredstev, je kriva beda, ki tare večino slovenskega ljudstva. V sedanjih razmerah res ni mogoče zahtevati, da bi poedinci, izjemši zelo redke najprej možnejše sloje, žrtvovali večje zneske za spomenik, dasi je namen, za katerega se zbirajo prostovoljni prispevki, tako zvišen, da bi bila v normalnih razmerah potrebna denarna sredstva gotovo že nabrana. Odbor se tega dobro zaveda in zato je dal akciji za postavitve spomenika drugo smer. Te dni pošlje vsem kulturnim društvom in organizacijam bloke s prošnjo, da na ta način podpro nabiralno akcijo. Večina blokov je po 1 in 2 Din, le neznaten del po 3 Din. Tako bo vsakomur omogočeno prispevati za spomenik in nihče ne bo mogel trdit, da mu je prispevek v breme. Prepričani smo, da ne bo nikogar, ki bi ne daroval za spomenik kralju Petru vsaj 1 ali 2 Din. S tem se bo nabiranje prispevkov razdelilo enakomerno na vse prebivalce in akcija bo kmalu uspešno končana, samo če pokažejo naša društva in organizacije malo dobre volje. Pozivamo vse, ki prejmejo bloke, da se z vso vneto loto nabraja in tako pripomorejo, da dobi Ljubljana čim prej spomenik, ki bo pričal, da se Slovenci zavedamo, koliko hvaležnost dolgujemo blagopojnemu kralju Petru.

— **Prepoved točenja alkoholnih pijač.** Notranje ministrstvo je odredilo, da se od 10. do vstetega 12. tm. nikjer v državi ne smejo točiti alkoholne pijače. Točenje alkoholnih pijač preneha 10. septembra opoldne in se lahko nadaljuje v ponedeljek 12. t. m. popoldne.

— **Iz državne službe.** Veterinar pri sreskem poglavarstvu Maribor desni breg s sedežem v Slovenski Bistrici Peter Skofic je premeščen k sreskemu poglavarstvu v Prevaljah.

— **Iz prosvetne lužbe.** Vpokojen je profesor moškega učiteljskega v Mariboru Hinko Družovč.

— **Tolmač poljskega jezika.** Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo komisarja državnih železnic v Ljubljani g. Valdemaria Hazlakiewicza - Gottleba za tolmača poljskega jezika pri deželnem sodišču v Ljubljani.

— **Sprejem golčencev v praktično logarško šolo.** 1. oktobra se odpravi 10mesčni tečaj praktične logarške šole v Paračinu in Ogulinu. V ta tečaj se sprejme samo po 35 učencev v vsako šolo. Država učencem ne bo dajala podpore. Prošnje za sprejem je treba vložiti najkasneje do 10. tm. pri ministrstvu za šume in rudnike.

— **V naše državljanstvo so sprejeti ruski emigranti** Sergej Thorževski, dnevnika firačne kontrole v Gornjem Logatcu, Stevan Herovec, dnevnika firačne kontrole v Zireh in Luka Bondarenko, dnevnika firačne kontrole v St. Ilju; dalje je sprejet italijanski državljani Franc Ukmar, mehanik v Mariboru, ter češkoslovaška državljani Albin Veber, železniški pristav v Mariboru in Viljem Lušicki, kočnikar državne železnice v Mariboru.

— **Učni načrt za osnovne šole.** Novi učni načrt za osnovne šole, s katerim je izenačen šolski pouk na vseh šolah naše države, je bil te dni dostavljen šolam, ki se morajo po njem ravnati že v tekočem šolskem letu.

— **Učiteljske plače v dinarjih.** Na podlagi nove navedbe, ki jo je izdal pravosodni minister v sporazumu s finančnim ministrstvom je prosvetno ministrstvo odredilo, da bodo prejemali učitelji v Hrvaški in Sloveniji odsej plače v dinarjih.

— **Kongres pravnikov** se vrši, kakor smo že poročali dne 23., 24. in 25. tm. v Sarajevu. Udeležbo na kongresu je prijavilo dostojno 1000 juristov iz vse države. Priprave za ta kongres, ki igra v naši zakonodaji veliko vlogo, so v polnem teku. Mestna občina priredi gostom svečan sprejem.

— **Ravoj jesenske sezone na dalmatinskih rivierah.** V naših dalmatinskih kopališčih se prav nič ne pozna, da je glavna sezona že minula. Naval tučev je še vedno tako velik, da so vsi hoteli zasedeni. Tudi iz inozemstva prihajajo še številni tuji, da se seznanijo z naravnimi krasotami naše riviere. Včeraj je dospel v Dubrovnik ameriški parnik, na katerem je prišlo 200 ameriških turistov, ki nameravajo deli časa ostati na našem Primorju.

— **stno porabo** prirodne grenčice »Franz-Josef« brez napora izdatno telesno izpraznitev. Številna strokovna poročila potrjujejo, da so tudi na protinu in sladkosečnosti bolni prav zadovoljni z učinkom vode Franz-Josef.

— **Povečanje naše mornarice.** Koncem septembra bosta izročeni našim pomorskim oblastem prvi dve podmornici, ki ju je naročila naša država v Angliji. Polek te je naročilo vojno ministrstvo še dve podmornici v Franciji.

— **Vrtinarska razstava** povodom letošnje Pokrajinske razstave od 17.—26. septembra bo atrakcija svoje vrste. Tisočero ljubkih cvetk bo vabilo posetnike in kraljestvo boginje Flore, da tu občudujejo delo naših marljivih ljubljanskih vrtinarjev. Obširen paviljon I na sejmiskih bo zopet spremenjen in pravi gaj, poln krasnih palm, cvetočih in vedno zelenih lončnic, okusno in moderno pletenih vencev in šopkov, vaz, polnih cvetlic zadnjih novosti — sploh vsega, kar dosega zmora moderna vrtinarska umetnost. Tu bo podana obiskovalcem prava cvetoča spomlad, zmagaj pa se bodo že kazali prvi znaki smrti v naravi. Kdo bi ne pohitel tja, da se

še enkrat naužije teh krasot, predno bo prišla bela starost zima. Naše gospodinjice, vnete za vse lepo, bodo imele posebno priliko, da vidijo, kako se okrase saloni, dvorane in domače sobe, kako se pripravi udoben domači kotiček z malimi spremembami in majhnimi stroški v prijazni domači vrt. Razstava bo nudila zopet nov dokaz, kako napreduje naša domača vrtnarska umetnost.

— **Velike konjske dirke v Ljubljani.** Kakor smo že poročali, priredi Kolo Jahačev in vozačev 24. in 25. na vojaškem vzhajališču pri Dev. Mar. v Polju velike jahalne in dirkalne tekme, pri katerih bodo sodelovali najboljši domači in zunanji jahači s prvostvornimi dirkalnimi konji. V soboto 24. t. m. je na sporedu ljubljanska dirka (nagrada mesta Ljubljane 3000 Din), preizkušnja dresure jahalnih konj, mariborska dirka (državna nagrada 3500 Din), dirka za konje, ki so po dirki na prodaj (državna nagrada 2500 Din) in galopna dirka (nagrada 4000 Din). V nedeljo 25. t. m. se bo vršila velika slovenska dirka (državna nagrada 5000 Din), preizkušnja dresure jahalnih konj, dirka za konje domače rejce iz ljubljanske okolice, ki so najmanj 3 mesece v posesti sedanjega lastnika (nagrada 2200 Din) heat velike slovenske dirke, olimpijski program za šolsko jahanje, vožnja s četverovprego in končno tolažilna handi cap-dirka za vse konje, ki so pri dirkah statirali (nagrada 2500 Din). Posebna atrakcija te velike konjsko-sportne prireditve bo nastop konjeniškega podpolkovnika Seuniga iz Beograda, ki bo izvajal vse one točke, s katerimi nastopi prihodnje leto na olimpijadi v Amsterdamu.

— **Razstava plemenitih konj v Ljubljani.** Povodom II. Pokrajinske razstave od 17.—26. septembra se vrši dne 25. septembra velika razstava plemenitih konj v zvezi z jahalnimi in dirkalnimi tekmami. Železniška uprava je odredila, da veljajo odredbe železniške tarife del II Odelek B-XIII tudi za žive živali, ki se prevažajo na razstavo. Za živali velja torej 50 % popust pri prevozu. Nato opozarjamo naše konjere, ki bodo na razstavi sodelovali.

— **Jubiljeino leto esperanta.** Leto 1927 je za esperantiko gibanje posebno pomembno, kajti esperanto slavi štiridesetletnico svoje obstoja. V letu 1887 je izšla v Varšavi prva slovnica mednarodnega jezika, ki je izdal dr. Zamenhof pod pseudonimom »Esperanto«. Koliko je od takrat do danes napredoval in kako je že razširjen, se lahko vsak prepriča na jesenski razstavi ljubljanskega velesojma, kjer je klub esperantistov v Ljubljani pripravil okusno esperantsko razstavo.

— **Legitimacije za obisk II. Pokrajinske razstave Ljubljana** v jeseni od 17. do 26. septembra 1927 so že v prodaji. Dobe se po Din 30.— pri vseh večjih denarnih zavodih, županstvih, raznih društvih in v Ljubljani pri sledečih trgovcih: Putnik, Dunajski cesta, — Josip Zidar, Dunajski cesta, — Obrtna banka, — Jugoslovenska banka, — Jadransko-podunavska banka, — Zadržna gospodarska banka, — Češka industrijska banka, — Prva hrvatska štedionica, — Ljubljanska kreditna banka, — Slovenska banka, — Kreditni zavod za trgovino in obrt, — Aloma Company, — Zadržna banka, — Matelič & Co., Kongresni trg, — Brezalkoholna produkcija, Poljanski nasip, — Kmetijska družba za Slovenijo, — Komercijalna banka, — Posredovalec Sv. Petra cesta, — Zavodi, trafike itd., ki teh legitimacij še nimajo v razpečavanju, pa jih žele proti proviziji prodajati, naj se takoj obrnejo na Urad velesojma v Ljubljani. Občinstvu priporočamo, da se poslužijo te ugodne prilike in si nabavljajo legitimacije že v predprodaji, da se ne bo treba nastavljal ob času prireditve pri sejmiskih blagajnah.

— **Uprava ljubljanskega velesojma** je že začela z razdeljevanjem prostora pri Pokrajinski razstavi od 17.—26. septembra udeležencev. Za pridelitev vlada vsepovsod živahno zanimanje kar se sklepa iz dejstva, da velesojmski urad dobiva vsak dan nova naročila za legitimacije, ki so v nekaterih krajih že v drugo razprodane. Ker bo tako velik obisk, se našim trgovcem nudi ugodna prilika za kupčijske zaključke, posebno onim strokam, za katere pride v poštev jesenska sezija. Povodom te razstave so cene razstavljanih prostorov za 50 % znižane. Trvdke — zamudniki naj se nemudoma prijavijo. Vsa navodila daje urad velesojma v Ljubljani.

— **Črnogorci prosijo za pomoč** v — Rusiji! Kakor v Bosni in Hercegovini, tako vlada tudi v Črni gori strašna beda. Poljske prideleke so uničila katastrofa, in povsod se pojavlja že sedaj v času zetje beda in glad. Črnogorski seljaški savez se je sedaj ponovno obrnil na vlado za pomoč. Vse dosedanje obljube so pa ostale samo na papirju. V pismu na ministrskega predsednika naglašajo, da se bodo morali obrniti za pomoč na sovjetsko Rusijo, ki je že od nekdaj podpirala Črnogorce in jim gotovo tudi sedaj ne bo odrekala pomoči, ki je ne morejo najti pri lastni državi. To je mali prispevek k »zaslugam« Vukitevičeve vlade, ki tako vzorno rešuje gospodarsko krizo, da umirajo ljudje gladi!

— **Pozno cvetje.** Iz mariborske okolice poročajo, da so ponekod začele ponovno cvetsti jablane, češnje in trta. Tudi divji kostanj znoja poginjajo. Ta nenavaden naravni pojav je menda posledica razmeroma toplega in ne presuhlega vremena. Seveda pa bo prva slana pokosila nežno cvetje.

— **Nevžite in neurja** v Hercegovini. Hercegovina je letos izredno hudo prizadeta od elementarnih nezd in katastrof. Spomlad so nastale strahovite poplave, ki so uničile vsa polja, nato je sledil potres, ki je napravil ogromno škodo. Za potresom je sledila katastrofalna suša, ki je uničila skoraj vse posevke, sedaj pa se vrste neurja in nevihte, ki uničujejo še ono malo, kar je

ostalo. Te dni je zopet razsajalo strahovito neurje zlasti v mostarskem srezu. Padala je ko oreh debela toča, ki je popolnoma uničila tobačne nasade in vinograde. Prebivalstva se loteva obup. Kmetije prodajajo pod ceno svoja razdejana posestva in iščejo drugod kruha in zaslužka. Če vlada ne bo pravočasno poskrbela za prehrano, se lahko zgodi, da se bodo izselile cele pokrajine.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** v Ljubljani je prejela meseca avgusta 1927 l. sledeče prispevke: I. Podružnice: Gornji grad m. in z. 1000 Din; Slovenska Bistrica 888.45 Din; Trebnje 551.50 Din; Radeče pri Zid. mostu 158.60 Din; Ljubljana: mestna ženska 5 Din; skupaj 2.603.65. II. Nabiralniki: Lekarna Ruprecht, Trebnje 53.50 Din. III. Obrambni sklad: Sentpeterska ženska podružnica, Ljubljana 300 Din. IV. Ivan Vrhovnikov sklad: Podružnica Litija 129 Din; Ana Petrovec, Sarajevo 100 Din; mestna ženska podružnica v Ljubljani 80 Din; Pavla Dežman, Komendo 100 Din; skupaj 409 Din. V. Razni prispevki: Ana Polončnik, Ljubljana 20 Din; vilolo pok. Ivana Velkova 3.580 Din; kolinska tovarna, Ljubljana prispevek od kave 250 Din; dr. Vlad. Pertot, Beograd, ostanek volila po J. Pipan 70.40 Din; skupaj 3.920.40 Din. Vsota vseh prispevkov 7.286.55 Din.

Iz Ljubljane

— **Shod Naprednega bloka v Šiški** se bo vršil danes, v sredo, ob 8. uri zvečer v gostilni pri Batiču (prej Reininghaus). Govorila bosta skupščinski kandidat dr. Albert Kramer in njegov namestnik Ernest Vargazon. Vabimo vse pristaje Naprednega bloka v Šiški k polnoštevilni udeležbi.

— **Iz spoznanje gob.** Naš gobarski večšak g. Beg bo v oknu inseratnega oddelka »Jutra« (Prešernova ulica) stalno razstavljal užitne, neužitne in strupene gobe. Danes so razstavljene: beli in zeleni strupeni kukmak (zadnji je bila rumenkasta variacija), nadalje strupena prašnica in žolčasti goban.

— **Gedališke predstave** od 17. do 25. septembra 1927. Za časa jesenske razstave na ljubljanskem velesojmu se vrši v ljubljanskem opernem gledališču 10 predstav in sicer: opera vprizori Trubadurja, Traviato, Grofico Marico, Poljsko kralj in Orlova, drama pa vlezabavno igr »Rajski vrte, ki se je na nemških odrih vprizorila po več stokrat zaporedoma, dalje Shakespearevo komedijo »Mnogo hrupa za nič« in »Večnega mladenčca«. Natančni red teh predstav javimo v nedeljski številki.

— **Iz Nibelungic.** Zveza kulturnih društev je pričela zopet sezono svojih poučnih in kulturnih filmskih predstav z največjim filmom sedanosti »Nibelungic«. Obdržala je svoje nizke cene kljub visokemu obdobjenju in velikim režimskim stroškom, samo da omogoči najširšim slojem posest njenih predstav in nudi tem ljudem pouk in izobrazbo. Priporočamo vsakomur najtopije, da si ogleda te njen prvi spored, ki prinaša največjo čudo filmske režije in tehnike, film, ki obravnava splošno znani narodni epos Nemcev iz 13. stoletja. Predstave se vrše vselej v sobotah in dnevih pred prazniki ob 1.30 popoldne ter ob nedeljah in praznikih ob 9.30 in 11. uri popoldne. Opozarjamo torej na današnjo prvo predstavo ljubljansko publiko, zlasti pa šolsko mladino in dijaštvo. Cene prostorom od 2 do 8 Din za sedež.

— **Iz Pevski zbor Glasbene Matice** v Ljubljani. Vpisovanje še danes, 7. septembra t. l. od 18. do 19. ure v sobi št. 6, zvečer ob 20. uri sešatek vsega zbora v pevski dvorani. Odbor.

— **Iz Beneška noč na Strelišču** Pod Rožnikom se ponovi na splošno željo občinstva 8. septembra 1927. Vabljeni vsi, ki vam leži na tem, da vidite lepoto Podrožniških Benetk.

— **Iz Vinske trgovate** priredi Udruženje Vojnih Invalidov v Ljubljani dne 8. septembra t. l. in sicer v renoviranih prostorih gostilne pri Jernejcu na Sv. Petra cesti št. 85. Začetek ob 5. uri popoldne. Pri prireditvi igra prvostveni salonski orkester. Za dobro pijačo in izvrstno kuhinjo je poskrbljeno. Vabimo k največji udeležbi.

Iz Maribora

— **m Priprave za volitve** so v polnem teku. Število volilšč se je tokrat pomnožilo tako, da bo šel volilni akt hitreje od rok. Mestni magistrat radi priprav za volitve v soboto in ponedeljek za stranke ne bo uradoval. V ponedeljek se sešate v mestni dvorani glavni volilni odbor za mariborsko oblast, da uradno ugotovi rezultate volitev.

— **m Shod napredne združene gospodarske liste** se vrši v petek dne 9. t. m. ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma. Govorila poelane dr. Pivko in kandidata dr. Goršek in V. Spindler. Pozivamo vse napredne volilce, da se polnoštevilno udeležijo tega shoda in manifestirajo za zmago napredne misli v Mariboru in vseh mariborski oblasti.

— **m Stavka v tkalnici in apreturi Schenky-Zelenka** končana. Kakor smo poročali, je v ponedeljek izbruhnila v tkalnici in apreturi Schenky-Zelenka stavka. Povod za stavko je dala obdolžitve ravnatelja, da je neka delavka ukradla kos blaga. Radi tega sumničenja so se solidarizirale vse ostale delavke, in začele stavkati. Istočasno pa so stavile zahtevo po zvišanju mezd. Doselej so zaslužile pri 16 urnem delu po 160 do 200 Din na teden. Ker je podjetje pristalo na povznanje, je bila stavka že včeraj končana in so se delavke zopet vrstile na delo.

— **m Peskužen samomor.** Včeraj si je hotela končati življenje vdova Jelka S. radi neke neodpravitve bolezni. Skočila je z draveke brvi v Dravo. K sreči pa je padla na plitvino, kjer ji je mrzla voda kmalu pregnala samomorilne misli. Rešilni voz jo je odpeljal v bolnico, kjer si je kmalu toliko opomogla, da je lahko odšla v domačo oaskro.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Letalske tekme za kraljev pokal. — Osveta varane natakariče. Samomor železniškega uradnika

Včeraj na dan prestolonaslednikovega rojstnega dne, so se vršile velike letalske tekme za zlat kraljev pokal. Med letom so tekmovalci pristali tuja na letališču Borongaj pri Zagrebu. V Zagrebu so tekme vzbudile veliko zanimanje med občinstvom. Ze zgodaj jutraj so ljudje odšli peš ali v različnih motornih vozilih na letališče in z zanimanjem zasledovali pristajanje in dviganje vseh vrst letal. Popoldne je pa bil na val na aerodrom tako velik, da je obstojala nevarnost nesreč v veliki gneči. Na letališču so se zbrali zastopniki vojaške komisije, ki je sprejela raport prispelih pilotov in jih zadržala, da so med tem nadomestili porabljeni bencin. Nadalje so se zbrali na aerodromu zastopniki vojaških in civilnih oblasti, med njimi general Simonović, general Hadžić, veliki župan dr. Štopar itd. Ob 8.40 je prvi pristal s svojim letalom-lovcem kapetan Skoracčin. Občinstvo ga je navdušeno pozdravilo. Drugi je pristal kapetan Lorin in tretji kapetan Čenčić. Četrto letalo je vodil narednik Lukič, peto pa narednik Grčić. Letalo narednika Bjelanovića je moralo radi defekta pristati v Trnavi, letalo narednika Glodića pa v Cazin, Lovci so leteli iz Novega Sada v Zagreb, Sarajevo, Niš, Zemun in zopet nazaj v Novi Sad. Zračna črta te proge meri 1115 km. Popoldne so v kratkih presledkih pristali dvosedezni vojni avijoni, ki so leteli na progi Novi Sad — Zaječar — Skoplje — Mostar — Zagreb — Novi Sad. Prvi avijon je vodil pilot Kotavac, drugega Bajdak, tretjega Novak in četrtega Obuljan. Peti je pristal pilot Pirc. Proga, katero je morala druga skupina letalcev preleteti, meri 1407 km.

V ponedeljek zvečer se je odigrala v Subotici krvava ljubavna tragedija. Mestni uradnik Grubič je imel ljubavno razmerje z natakaričo Katico, čeprav je bil oženjen in oče dveh otrok.

Iz Celja

— **c Rojstni dan prestolonaslednika** se je tudi v Celju svečano praznil. Ob 9. uri se je v farni cerkvi vršila slovesna zahvalnica, po kateri je bil defile vojaštva. Sole so proslavile praznik s šolskimi mašami. Mesto je bilo okrašeno z zastavami.

— **c Javna mestna knjižnica** je izposodila v mesecu avgustu 1063 knjig in vpisala 30 novih članov. Od 15. septembra dalje posluje knjižnica tritrat na teden in sicer ob četrtnih in ob sobotah od 6. do 8. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure.

— **c Slovensna otvoritev nove deške okoliške šole** bo, kakor smo že poročali, jutri na praznik dopoldne. Občinstvo se k proslavi ponovno vabi.

— **c Združena slovenska gospodarska lista** je imela sinoči v torek zvečer volilni shod v mali dvorani Celjskega doma. Bil je lepo obiskan. Poročala sta o svojem programu za bodoče delo v narodni skupščini nosilec liste g. dr. Ljudevit Pivko in srečni kandidat g. Ivan Urek. Zborovalci so izvajanjem kandidatov pozorno sledili in jih odobravali. Shod je lepo potekel in zopet pokazal, da je večina volilcev v Celju v našem taboru.

— **c Dr. Korošec** je imel v ponedeljek zvečer v vrtni dvorani pri »Belem volu« volilni shod. Pristaje SLS ni bilo baš mnogo na shodu, bilo je skoro več pristaje drugih strank. Ko so govoru kandidata dr. Hodžarja hoteli imeti besedo in razna pojasnila od dr. Korošca socialisti, jim klerikalci niso hoteli dati besede. Balo so se, da bi na svoja izvajanja dobili vprasanja, na katera ne bi mogli povoljno odgovorjati ter bi jim to šlo pokvarilo. Ker niso hoteli dati besede, je nastal trušč in pretep. Shod za SLS ni bil posebno častno zaključen.

— **c Tržno nadzorstvo** v Celju je zopet ugotovilo tržne cene. Cene so po večini enake zadnjim in ni zaznamovati bistvenih sprememb. Sade je postalo cenejše.

— **c Statistika umrlih.** V mesecu avgustu je v Celju umrlo skupaj 16 oseb in sicer 3 v mestu, 13 v javni bolnici.

Gospodarstvo

— **g Uradni tečaj dinarja za september.** Finančno ministrstvo je določilo za september sledeče uradne tečaje dinarja: 1 napoleonor — 219, 1 turška lira — 247.50, 1 angleški funt — 276, 1 dolar — 56.80, 1 kanadski dolar — 56.40, 1 zlati nemška marka — 13.50, 1 poljski zlot — 6.35, 1 avstrijski šiling — 8, 1 belg. — 97, 1 pongo — 9.90, 100 francoskih frankov — 223, 100 švic. frankov — 1095, 100 ital. lir — 309.50, 100 holand. goldinarjev — 2276, 100 rumunskih lejev — 35, 100 bolgarskih levov — 41, 100 danskih kron — 1521.50, 100 švedskih kron — 1524.50, 100 norveških kron — 1478, 100 pezet — 959.40, 100 drahem — 47, 100 Kč. — 168.50. Ti tečaji veljajo od 1. do 30. septembra. Po njih se računajo tudi pristanišne takse.

— **g Stanje Narodne banke dne 31. avgusta.** V primeri z zadnjim izkazom se je kovinska podlaga znižala za 2.841.000, salo do raznih računov pa za 17.100.000. Posojila so narasla za 42.622.000, račun začasne razmenjave pa za 16.097.000. Obtok novčanih se je povečal za 2.299.000. Državne terjatve so se znižale za 151.237.000 Din.

— **g Prodaja soli.** Počeni s 1. septembrom t. l. je prodaja soli po celi državi splošno v zakupu. le v krajih, kjer se nahajajo monopolna skladišča soli, je za iste mestne okolice nabava soli le v teh skladiščih, torej ne v zakupu. Mesto Ljubljana in srez Ljubljanska okolica nista pod zakupom, torej je nabavljati soli v monopolnem skladišču soli v Ljubljani. Nedopust-

Grubič je obljubil natakariči, da se bo poročil z njo. Sprva Katica ni vedela, da je njen ljubimec že oženjen in oče. Ko je pa slučajno vse to izvedela, je sklenila osvetiti se zapeljivcu. Ko je v ponedeljek Grubič kakor navadno prišel k svoji ljubici, ga je ta v svoji sobi čakala s steklenico vitriolja v roki. Ko je vstopil, mu je zljala vitrijol v obraz. Grubič se je pa zvijal v bolečinah na dil na tla. Preden so sosedje prihiteli na pomoč, je Katica izpila še ostanek iz steklenice. Sosedom, ki so vdrli v sobo, se je nudił grozen prizor. Katica je v smrtnem boju ležala na postelji. Grubič se je pa zvijal v bolečinah na tleh. Oba so prepeljali takoj v bolnico. Drugo jutro je natakariča v groznih bolečinah umrla. Grubič je sicer izven nevarnosti vendar bo oslepel na eno oko in ima strašne opekline po obrazu.

V ponedeljek se je ustrelil v stanovanju v Giorgijčevi ulici v Zagrebu železniški uradnik Ivan Čoka iz Čakovca. Poznal si je kroglo iz samokresa v desno senco. Po komisijskem pregledu so prepeljali truplo na pokopališče Mirogoj. Po izpovedi družine, kjer je Čoka stanoval že 5 mesecev, je uradnik zadnje čase tarnal, da čuti velike bolečine v obistih. Bil je preje vesel in življenja poln človek. Istočasno ga je potrla tudi vest, da starši njegove neveste nočejo privoliti v zakon. Bolezen in pa trdovratnost nevestinih staršev sta bila menda vzrok, da si je mladi, komaj 31letni Čoka vzjel življenje. Samomor je izvršil, ko ni bil nihče domačih doma. Malo pred 6. uro je Čoka poslal v mesto tudi najmlajšo hčerko z nekim naročilom. Ko se je gospodinja po 6. uri vrnila, je našla svojega najemnika ležečega nepremično v postelji. Stopila je bliže in opazila vsa prestrašena, da Čoku curlija kri iz desnega senca in da drži v roki samokres. Obvestila je takoj policijo o samomoru.

no je trgovinam prodajati sol iz teh mestnih okolišč, kjer trgovci nabavljajo direktno iz monopolskih solnih skladišč v druge srece, kakor tudi je nedopustno prodajati iz enega zakupnega v drugi zakupni rajon. V takih slučajih bi bila taka sol zaplenjena in prodajalec in kupec pozvana na odgovornost. Dovoljena pa je nabava soli v zakupnih rajonih enega srece v drugem n. pr. Cerklje spadajo pod srez Kranj ako pa nabavitelj konvenira, si sme nabaviti sol v Kamniku. V vsakem sedežu sreznega poglavarja se nahaja velika skladišča soli po ceni kot v monopolnem skladišču. Nabava industrijske soli pa ostane kot doslej.

— **g Živinski sejem v Sarajevu** se vrši letos 21., 22. in 23. septembra. Informacije daje: »Sarajevski vestnik stokom«, Sarajevo, Magistrat soba št. 3.

— **g Mednarodna brozjavna konferenca.** Na inicijativu ameriške vlade se bo vršila v septembru v Comu v Italiji mednarodna brozjavna konferenca, na kateri se bo razpravljalo o brezžičnem brozjavu. V oktobru se bo pa vršila v Washingtonu mednarodna konferenca o radiobrozjavnem prometu. Na obe konferenci je povabljena tudi naša država.

— **g Novo posojilo uprave državnih monopolov.** Monopolska uprava namerava v kratkem najeti večje inozemsko posojilo v znesku pol milijarde dinarjev. Posojilo naj bi služilo za obratni kapital monopolске uprave.

— **g Priprave za trgovinska pogajanja.** Zunanje ministrstvo je v sporazumu z trgovinskim ministrstvom ukenilo vse potrebno, da se čim prej prične trgovinska pogajanja z onimi državami, s katerimi Jugoslavija še ni sklenila trgovinskih pogodb. Vpoštev pride v prvi vrsti Turčija, potem pa Češkoslovaška in Avstrija.

— **g Konferenca o komercializaciji železnice.** Prometno ministrstvo je poslalo vsem gospodarskim zbornicam in važnejšim gospodarskim organizacijam poziv, naj odredijo svoje zastopnike za veliko konferenco prometnih in gospodarskih strokovnjakov, ki se bo vršila 15. oktobra v Beogradu. Na tej konferenci se bo razpravljalo o komercializaciji državnih železnic.

— **g Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. septembra ponudbe glede dobave 5000 komadov bakrenih gostilnih obrobovk za elemente ter glede dobave raznega stekla za brzinomere in paromere. Vršile se bodo naslednje oterlatne licitacije: Dne 16. septembra pri monopolnem skladišču soli v Ljubljani glede oddaje nakladanja, razkladanja in prevoza soli. Dne 22. septembra pri ekonomskem odeljenju direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave 10.000 kg strešne pločvine, 7.650.000 komadov kartonov za vozne karte, ogledalnih šip ter glede dobave 3000 komadov praskalice (razpočnikov). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Naša skrinjica v
ljubljanski
in mariborski oblasti

3.

Ing. agr. Benedikt Wenko, Maribor:

Organizacija kmetijske službe

I. Izredno neugodni položaji pospeševanja kmetijstva v zadnjih letih je bil povod in predmet mnogih razprav. Ker preide kmetijski resor v doglednem času od države na oblastne samouprave, je postala stvar sedaj posebno aktualna. To mi je bil povod, da sem napisal članek v gornjem naslovu v »Slov. Narodu« z dne 26. junija. Skušal sem najti vzroke nezadovoljivim uspehom kmetijske pospeševalnega dela, in obenem pokazati boljša pota za bližjo bodočnost. V tem smislu sem sprožil troje glavnih skupnih vprašanj, o katerih je treba razmišljati pri preresitavi tavanju okoliščin ki so posledica ali neposredno v zvezi s strokovnim osebjem za zunanjo službo.

Prvič: Sedanje nezadostne plače pospeševalnih organov uničujejo voljo do dela in odvračajo mlajše moči od kmetijskega študija. Drugič: Pomanjkanje vsakovrstnih materialnih sredstev za uspešno udeleževanje osebja preprečava procvit pospeševalnih del.

Tretjič: Neprimerna porazdelitev službenih poslov med posamezne organe onemogoča čim intenzivnejšo izrabo razpoložljivih delavnih sil.

Radi važnosti in aktualnosti vprašanja sem pozval vse gospode kolege naj se i oni oglašijo in iznesejo svoje nazore. Ta poziv ni ostal brez uspeha. Odzvala se je trojica uglednih kmetijskih strokovnjakov, kar pač dokazuje važnost in nujnost problema. Prvi se je oglašil v »Jutru« dne 6. VIII. g. R., najstarejši in najuglednejši naš kmetijski strokovnjak, znan po svojih številnih knjigah in člankih in po svojem dolgoletnem praktičnem udeleževanju v vseh panogah kmetijstva. Njemu gre posebno tehtna beseda, ker je pač menda zadnji slovenski agronom, ki obvlada vse panoge kmetijstva enako temeljito. On je vsled tega, pač tudi edini, ki v obrambo svoje teze o univerzalnosti vsakega lahko postavi lastno osebo za vzgled. V »Narodnem dnevniku« z dne 11. julija je odgovoril g. R. na kmetijski referent Josip Sustič iz Radovljice — priznan kot eden najuglednejših in najuspešnejših področnih organizatorjev živinoreje in planširstva, spisal je tudi obširno knjigo o teh predmetih. — Dne 7. julija je objavil v »Slovenec« g. Fran Wernig, okrajni kmetijski referent tačas na Laškem, zelo agilen pisec mnogih lepih feljetonov in strok. razprav, svoj članek o predmetu. Ze poprje pa se je dotaknil vprašanja g. prof. Josip Priol, znan polnomočan na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. V »Slovenec« z dne 24. marca 1927).

Omenjeni gospodje so obravnavali vprašanje temeljito in vsestransko. Kot uspeh vseh petih razprav, lahko registram polno enotnost glede prvega in drugega kompleksa vprašanj. Zlasti je g. ref. Sustič ta vprašanja še bolj v podrobnostih izjavil in gotove zahteve konkretiziral. Glede tretjega kompleksa vprašanj (porazdelitev službenih poslov) pa so mnenja deljena. Naj nakratko omenim bistvo nasprotij: — Vsakomur je jasno, da vso raznovrstno kmetijsko-pospeševalno delo širom oblasti ne more opravljati ena sama oseba. Raznovrstnost dela in velikost teritorija zahteva večje število strokovnjakov. S tem se pojavi samoposedi potreba, delo med nje porazdeliti. To se mora vršiti na tak način, da bo vsak kraj glede vsake kmetijske grane točno opredeljen. Naj se pojavi kakršnokoli strokovno vprašanje v kateremkoli kraju oblasti, vselej mora biti vnarespono. Šporen pa je način, kako se naj prej določena oseba na razpolago. Toliko je ta podela poslov med posamezne oblastne kmetijske strokovnjake vrši. Obstojata dve možnosti. Ali naj se da vsaki osebi le ena strokovna panoga in seveda večji teritorij, ali pa naj se vsa oblast razdeli v krajevne okolišje s po enim strokovnjakom za vse kmetijske panoge? Prvi princip je modernejši. Najdemo ga v vseh naprednih državah z visoko razvitem gospodarstvom in dobriimi prometnimi prilikami. Ker se peča strokovnjak samo z eno glavno kmetijsko panogo (poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo ali sadjarstvo) jo lahko temeljito obvlada. Seveda pa deluje za večji okoliš in je zbog tega od kmetovalca bolj oddaljen in ne more tako pogosto obiskati posamezne kraje. — S takimi specializirani (potovalnimi učitelji, inspektorji) se je vršila kmetijsko pospeševalna služba do prevrata tudi pri nas in se vrši v vseh nasledstvenih državah bivše Avstro-Ogrske še danes.

V Slovenijo smo dobili pred petimi leti drugo primitivnejšo organizacijo kmetijske službe iz Srbije. Ustanovila so se mesta okrajnih ekonomov (sedaj okrajnih kmetijskih referentov) pri vsakem okrajnem glavarstvu. Tak sistem ima tudi Rusija. Okrajni ekonom lahko v svojem manjšem okolišju kraje, ljudi in splošne gospodarske razmere bolje spozna. Neugodno pa je, da mora ekonom obvladati vse glavne panoge kmetijstva enako dobro, kar pa je mogoče le v manjšem obsegu. Sistem okrajnih ekonomov je torej priporočljiv povsod tam, kjer je kmetovanje na nizki stopnji in kjer so prometne prilike slabe.

Sistem specialistov in sistem ekonomov sta oba dobra, tam, kamor eden ali drugi spada. Treba je le dognati, kateri ima na naše razmere več prednosti. Bistvo problema se torej osredotoči v vprašanje, ali hočemo našo Slovenijo pritišiti primitivnim pokrajnam z nizko razvitem gospodarstvom in slabimi prilikami, ali pa naprednim krajem z visoko razvitem kmetijstvom in dobriimi prometnimi zvežami. Mislim, da smo na neki srednji stopnji razvoja, ki pa gre stalno navzgor. Uprav radi tega prehodnega stanja v razvoju našega kmetijstva, je mogoče sploh priti do dvojnih naziranj. Samo zato je sploh moglo nastati vprašanje: ekonom ali potovalni učitelj, vseznalec ali specialist?

G. R., Sustič in Wernig so se postavili skupno na branik ekonomov kot okrajnih pospeševalcev celokupnega kmetijstva. Z g. prof. Priolom sva ostala v manjšini kot branitelja potovalnih učiteljev specialistov za posamezne kmetijske panoge. Reči pa moram, da me večina ni mogla prepričati. Vprašanje je prevažno, da ga ne bi zasedovali do kraja tembolj, ker je mnogo strokovnjakov na moji strani, dasi se niso oglašili v časopisu. S svojim odgovorom sem nalašč čakal ker se mi dozeveda, da je zašlo v razpravo malo več temperamenta kot more stvari hasniti. Mnenja sem, da je zadeva ravno radi svoje važnosti potrebno mirne razprave.

II. V nadaljnjem razmatranju vprašanja, ali bi bilo za naše kraje primernejše in uspešnejše pospeševati kmetijstvo z okrajnimi ekonomom za vse panoge ali pa s potovalnimi učitelji za posamezne stroke, se hočem dotakniti argumentov v člankih gg. R., Sustiča in Werniga. V člankih zadnjih dveh gg. opazam nepravilno pojmovanje delovanja potovalnih učiteljev. Gospoda si predstavljata te potovalne učitelje kot nekatere pisarniške uradnike, ki bi sedeli v pisarnah mariborskega ali ljubljanskega odbora in bi prišli le tuptat na deželo predavati. To ni točno! Potovalni učitelj mora biti stalno zunaj, na delu med ljudstvom. Ne sme biti v nikakršni centralizaciji, stanuje tam, kjer ima najboljše zveze v vse kraje dodeljenega mu okoliša. Pisarniškega dela bi imel zelo malo in še to samo strogo strokovno delo. Tako je že bilo nekdaj pri nas tako je še danes drugod n. pr. na Avstrijskem-Stajerskem. O tem sem se na lastne oči prepričal. Kar se pa tiče predvojnih razmer v sedanjih mariborski oblasti, poznam polov. učitelja, ki je bil na leto okoli 300 dni na zunanjem poslu, pisarniškega dela pa je imel silno malo. Tako bi moralo zopet biti! Torej nobena centrala, noben urad, ampak potovanje in pouk med narodom.

Nadalje omenjajo gg. pisce važnost podrobnega spoznanja krajevnih prilik, poznanja ljudi in njih individualitete, skratka postavijo geslo specializacije po krajih mesto specializacije po strokah. V tem pogledu priznam prednost ekonomu z malim okolišem enega okraja, napram potovalnim učiteljem, katerim bo dodeljeno po več okrajev. Sedaj prihajajo na eno najvažnejših točk: Medtem, ko g. Sustič prizna, da eni osebi danes ni mogoče obvladati vse panoge kmetijstva, piše g. R.: »Če zahtevamo od pristojnega kmeta, da mora poznati vse gospodarske panoge, s katerimi praktično obračunje, moramo to toliko bolj zahtevati od izsolanega kmetijskega referenta. To po mojem skromnem mnenju ne drži! Priprosti kmet le redkokdaj obvlada vse svoje gospodarske panoge dovolj, sicer bi bili vsi strokovnjaki-učitelji odveč. — Razen tega je priznano dejstvo, da se eni osebi ni mogoče priručiti vsem kmetijskim panogam v taki meri, da lahko z vso sigurnostjo nastopi kot učitelj ljudstva. Nekdaj je bilo to drugače. Še o Goetheju trdijo, da je obvladal vso sodobno človeško znanost, toda bil je zadnji. Veda in tehnika napredujeta in se vedno bolj specializirata. Ni še dolgo tega, kar je živel dosti moč, ki so bili mojstri vsaj celotnega kmetijstva. Sedaj so večinoma pomrli. Eden redkih moč, ki so še med nami, je g. R. Z nerazumno delavnostjo se je sproti izpolnjeval v vseh panogah kmetijstva. Danes je to mlademu človeku nemogoče, ker se je veda in tehnika preveč poglobila in specializirala. Javno nastavljen strokovnjak tudi ne more in ne sme žrtvovati večji del svoje energije v lastno spopolnitev v stroki. Od takega mladega človeka, ne bi imelo praktično kmetijstvo dosti koristi! G. R. in Sustič poudarjata važnost sodelovanja strokovnjakov pri vseh kmetijskih organizacijah, kar bi bilo ekonomu lažje, kakor potovalnemu učitelju. Po mojem mnenju se lahko tu oba enako uspešno udeležujeta. Ekonom bo imel več uspehov v bolj splošnih organizacijah, kakor kmetijskih podružnicah,

zažvižgal, stopil na desno stran in odprl okno. Ne pretiravam, temveč mislim, kar sem rekel: odprl je okno.

— Pustite okno pri miru, sir! je zatulil Barker.

— He, držite jezik za zobmi! je dejal Sturt prezirljivo, vrnil se je in sedel naravnost nasproti Barkerju. Nato je iztegnil svoje dolge noge po vagonu, kakor bi hotel opisati, v kolikor je bilo mogoče, meje delokroga Barkerjevih nog. Izvlekel je iz žepa debelo beležnico in pričel listati po nji.

— Vi ne poznate predpisov o oknih železniških vagonov, — je dejal Barker surovo. — Ne zahtevam in tudi ne pričakujem od vas dostojnega vedenja, vendar pa obstoje za to stvar predpisi in poskrbel bom, da se boste teh predpisov tudi držali.

— Pojdite k vragu! je dejal Sturt in nadaljeval z listanjem po beležnici.

— Prva oseba, ki pride v vagon, ima pravico kontrole nad oknom dotičnega vagona, zato odločno zahtevam, da se okno dvigne, je odvrnil Barker.

Sturt je odložil svojo knjigo z izrazom popolne resignacije.

— Ako že ne morete prenehati s svojim blebetanjem, dovolite da vam povem, kaj je prav za prav s temi predpisi. To vam bo koristilo, da v bodoče

ker jim je bližji potovalni učitelj, pa v specialnih organizacijah (sadjarstvo, hmeljarstvo, konjereja, žetelarsvo, živinoreja, perutinarstvo, mlekarstvo itd.) ker ima več teoretičnega znanja in več praktičnihkušenj v dotičnih panogah.

Proti usmrtilci na električnem stolu

Danski intelektualci so začeli energično akcijo proti barbarskemu ameriškemu načinu usmrtilve.

Vse dansko časopisje vodi že delj časa živahno polemiko, da-li je usmrtilve na električnem stolu humana ali ne. Ta polemika datira že izza justifikacije Saccu in Vanzettija, udeležujo se je znanstveniki, odlični zdravniki, novinarji in elektrotehniki. Večina njih je proti justifikaciji na električnem stolu. Tako je višji zdravnik dr. Claudius, odlična kapaciteta na polju medicine, odločno proti temu načinu usmrtilve. V imenu zdravniške vede je protestiral proti temu barbarstvu ter proti »brezmejni surovosti in zaslepljenosti zdravnikov, ki s svojo navzočnostjo pri justifikaciji omadežujejo vzvišeni poklic zdravniške vede.« Dr. Claudius se pri svojih izjavah opira na mnenje dunajskega profesorja Jelineka, ki je prva avtoriteta na polju elektrofizike. Jelinek odločno zanika, da elektrika človeka ubija, pač pa povzroči otrpnenje središča dihanja in delovanja srca. To otrpnenje seveda lahko povzroči smrt, če ni zdravniške pomoči pri rokah. Dokaz tega je, da je uspelo celo rešiti ljudi, v katere je udarila strela. Čije napetost je znašala več milijonov voltov in jačina toka več tisoč amper. Pri obdukciji trupla od elektrike ubite osebe, še nikdar ni bilo opaziti notranjih poškodb, ki bi jih povzročil tok in katere bi se lahko smatralo za brezpozojni vzrok smrti. Če pri justifikaciji navzročni zdravnik delikventa proglasi za mrtvega, ker mu srce ne utripa več in ker ne diha, še niso dokazali, da je obsojenec res mrtev. V mnogih primerih bi se dalo osebe, ki so jih zdravniki proglasili za mrtve, oživiti. Mesto tega pa jih polože na obdukcisko mizo, kjer jih enostavno zakoljejo. Šele sedaj nastopi smrt, zdravnik pa, ki so navzroč pri ob-

dukaciji, niso za las boljše od starih Aztekov, ki so žrtvam izrezali srce. Evropa se z gnusom obrača od Amerike in glasno protestira proti tej zlorabi zdravniške vede.

V kodanjskem dnevniku »Politiken« pa se bavi s problemom justifikacije na električnem stolu danski pisatelj in novinar Thorkil Barford. Ta je izjavil, da je pripravljen sedeti na električni stol in se pustiti justificirati, toda samo pod gotovimi pogoji. Justifikacija naj se izvede na popolnoma sličen način kot izvršitev smrtnih obsodbe v Ameriki. Takoj nato pa je pričeti s poskusi oživljenja, s katerimi ni prenehati preje, dokler ne oživi, ali pa dokler se ne ugotovi njegova popolna smrt. Stroške za potovanje v Ameriko in eventualni povratek naj plačajo Zedinjene države. V primeru njegove smrti pa naj Amerika plačuje vdovi pokojnino. V primeru pa, da uspe poskus oživljenja, zahteva, da se justifikiranje na električnem stolu za vedno odpravi.

Danski novinarji so vobče iznajdljivi in v tem pogledu ne zaostajajo prav nič za ameriškimi kolegi. O tem priča tudi drug primer. Ko je bila svojačasno v Parizu ukradena slika Mona Lisa je odšel sotrudenik lista »Politiken«, urednik Henry Helsen k ravnatelju kodanske narodne galerije slik in ga vprašal, če bi se dala tatvina Mone Lise izvesti v Kodanji. »Izključeno«, je priporočil ravnatelj. »pri nas nemogoče.«

Toda drugi dan je Helsen vplnil v galerijo in ukradel dragoceno sliko. Tako je ravnatelju dokazal, da je i v Kodanji mogoče izvesti slično tatvino kot v Parizu.

več mladenk tudi venerično okužil. Zanimivo je, da je več roditev vedelo za orgije pohotnega nadškofa, da pa si ga niso upali ovidati. Nadškofa je ovadil neki zdravnik, pri katerem se je lečila ena okuženih deklic.

Včeraj se je pred sodiščem pričel proces proti nadškofu dr. Kovalovskemu in župniku Feldmanu. Za proces, ki bo trajal več dni, vlada v poljski metropoli in vobče po vsej Poljski ogromno zanimanje. — Marijavič so verska sekta, ki časti Marijo dočim vero v Boga negira. Ta sekta, katero so že v bivši Rusiji zelo preganjali, ima na Poljskem številne pristaje.

Ohletnica bitke na Marni

Vsako leto začetkom septembra se spominja javnost vseh zavezniških držav znamenite bitke na Marni, kjer je bil ustavljen zmagoviti pohod nemške armade in kjer se je odločila usoda svetovne vojne. Ako bi ne bili Francozi na Marni zmagali, bi bil Pariz v nemških rokah. Zato je razumljivo, da kroži med francoskim ljudstvom o bitki na Marni nebroj legend in pravljic. Maršal Foch je napisal o tej bitki obširno spominsko delo, v katerem ironično pripominja, da je odločilnega dne ves svet na Marni zmagal, izvemši maršala Joffra.

Pozneje so bila objavljena o zgodovinski bitki še razna druga dela in popisi, med katerimi vzbuja največjo pozornost stenogram telefoničnega pogovora, ki ga je imel general Gallieni v Pariza v noči od 3. na 4. septembra 1914. z generalisimom Joffrom v glavnem stanju. Pogovor se je pričel ob 2.10.

General Gallieni: Ali ste vi, Joffre? Gen. Joffre: Da, jaz sem! Gallieni: Obveščam vas, da prodirajo Nemci proti Menauxu. Joffre: Ah!

Gallieni: Kaj nameravate storiti? Ali pričnete bitko? Zdi se mi, da je zdaj za pričetek bitke najugodnejši moment.

Joffre ni takoj odgovoril. Gallieni: Kaj čakate torej? Zakaj se

ne odločite? Nemce je treba napasti zdaj, sicer bo prepozno. Jaz sem se že odločil za napad.

Joffre je še malo pomislil in odgovoril: Počakajte! Oba sta odšla od telefona in nekaj časa je bilo tišina. Zivahne pogovore oficirjev generalnega štaba. Čez 10 minut se je Gallieni vrnil k telefonu, toda Joffra ni mogel priklicati. Končno se je Joffre oglašil in povedal, da je njegova armada pripravljena za napad. Gallieni je bil še ves nervozen in je sprejel to vest z velikim veseljem. Prišel se je odločilni napad na nemške postojanke. Ta pogovor med poveljniki francoskih armad je tvoril nekaj uvod v veliko bitko na Marni, ki je zadala nemškemu militarizmu odločilni udarec.

Najugodnejši nakup

elegantnih oblek, površnikov, dežnih plaščev lastnega izdelka

-- Vam nudi priznano solidna firma --

JOS. ROJINA -- Ljubljana

Aleksandrova cesta 3

Iz letalskega sveta

Na letališču v Bremenu je bilo v torek 5. t. m. preizkušeno letalo popolnoma novega tipa, ki pomeni pravičati prevrat na polju letalstva. Letalo je tipa »Foch«-Wulf-Ente in je konstruirano na poseben, popolnoma nov način. Dočim so krila pritjena zadaj, je rep z višinskim in stranskimi krilimi nameščen spredaj. Ta konstrukcija baje onemogoča, da bi se letalo pri startu ali pri pristajanju prevrnilo, poleg tega pa je znatno zmanjšana nevarnost padca. Letalo je pri svojem poskusnem poletu pokazalo zadostno stabilnost in je polet vobče uspel.

O »St. Raphaelu« še vedno ni nobenih pozitivnih vesti in skoraj se zdi, da je usoda obeh angleških letalcev, ter prince, ki je poletela z njima, zapečaten. Po najnovejših vesteh je sicer letalo opazil čuvaj svetilnjika v Belle Isle ob obali Labradorja na novi Fundlandski in sicer, ko je letelo v severozapadni smeri. Vsa poizvedovanja za letalci pa so ostala dosedaj brezuspešna.

V Ameriki se pripravljajo na nove letalske podvige. Iz Newyorka javljajo, da štarta danes ali jutri znani letalec Berthaud k preokooceanskemu poletu Newyork-Rim. — Kanadskega letalca sira Johna Charlginga, ki leti v Anglijo, so opazili baje nad Novo Fundlansko. Letalo pa je moralo radi viharja pristati v Harbour Grace.

Tudi Drouhin, čigar pogajanja z angleškim letalcem Hichiffom so uspela, je pripravljen k poletu preko oceana. Start letala »Columbia« je bil določen že včeraj, radi neugodnega vremena pa je bil preložen na prihodnji torek. Poleta se udeležijo tudi 25 letna Amerikanka Miss Mabel Boll.

Nemški listi poročajo, da bo znani nemški letalec Udet še tekom te meseca startal na letalu tipa »Rohrbach« v Hamburgu k preokooceanskemu poletu.

Oh, ta bubi frizura!

Zdi se, da je dečja glavica res zmešala glavo vsemu ženskem svetu. Bila je že vzrok neštetihi tragedij, tragikomij itd. Na originalen način pa je prišla do dečje frizure neka 16letna mladenka iz malega mesteca Wittentbach, kanton St. Gallen v Švici. Neke noči so prebivalstvo mirnega mesteca zdramili iz spanja glasni klici: »Na pomoč!« Na ulici so prestrašeni prebivalci našli v sami noči košulji mladenko, ki je bila silno razburjena. Drhteč po vsem telesu je mladenka pripovedovala fantastično zgodbo. Povedala je, da jo je na ulici ustavila neka priletna žena in jo pozvala naj vstopi v avto. V avtomobilu sta jo napadla dva moška, ji odrezala bujne kite in jo nato vrgla iz drvečega voza. Nezvestna je baje obležala na ulici. Policija je takoj uvela obširno preiskavo ter je za napadalce poslala policijske pse. V bližnjem jarku so psi kmalu našli obleko ter kite napadene mladenke, a o avtomobilu ni bilo nobenega sledu. Po daljšem zaslišanju je dekle priznalo, da si je celo zgodbo o napadu izmislilo, ker se je bala kazni svojih roditeljev, ki so se protivili dečji frizuri.

Barry Pain:

Okno

Henry Shapman Barker je imel prav toliko časa, da je pogoltnil svoj zajtrk, ozmerjal svojo ženo, pogljal iz službe vrtinara in dospel na vlak, ki je odhajal ob 10.30. Ko je vse to srečno opravil in poleg tega še našel obitek prvega razreda, v katerem ni bilo nobenega odvratnega človeškega bitja, je bil — v kolikor je bilo sploh mogoče — skoro pripravljen postati zadovoljen in dobre volje. Razprostrl je svoj nedolžni jutranji list, vrzel srdit pogled na inozemske vesti in pričel čitati glavni uvodni članek. Naenkrat je glasno pripomnil: »Gnoj!« Tak je bila njegova navada pri čitanju uvodnih člankov. To sicer ni bilo preveč lepo, toda Henry Shapman Barker pri tem ni pazil na lepoto. Ko je svojo opazko petič ponovil, je vlak zavozil na postajo Chiddeford.

Edin nosač postaje Chiddeford je odprl vrata vagona in to je bilo zlo. Avgust Sturt, gospod kraljevske zunanosti, je vstopil v vagon, kar je bilo še slabše. No, ti dve žalitvi bi ne pomenjali še ničesar, ako bi ju primerjali z vsem, kar je sledilo.

Avgust Sturt je debelo pogledal Henryja Shapmana Barkerja, nalašč je

ne boste brili iz sebe norca. Ker sedite v kotu na levi strani proti lokomotivi, imate pravico na levo okno in z njim se nisem pečal. Vi lahko to okno dvignete ali spustite. Lahko si ga vtaknete tudi v žep. Lahko ga pojedite, če se vam zljubi. To je stvar računa med vami in železniško družbo, za to se ne bom brigal niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Toda do okna na desni strani nimate več pravice kakor kak človek na mesecu. Hočem, da je to okno spuščeno, in bo tudi ostalo spuščeno, vi pa zahtevajte nasprotno, dokler ne zbolite, dečiansko se ne bo ničesar izpremenilo.

— Ali! je dejal Barker. Vidim, da se z vami ne more izgubiti časa in da z vjudnostjo ničesar ne opravi. Zato určim sam to zadevo.

Vstal je, stopil na drugo stran vagona, dvignil okno in se vrnil na svoje mesto.

— Tako, je dejal. Stortite kaj boljšega ako morete.

— Hočem, je dejal Sturt ježno. Vstal je, šel k oknu, ga zopet spustil in se vrnil na svoje mesto.

— Dovolite, da vam povem, je pripomnil, — ako okno zopet dvignete, ga z nog razbijem, obenem pa tudi preklukjam vašo trdo butico. Torej! Poskusite, ako imate korajžito!

— Izvrstno! Oh, res imenitno! To je napad na osebno varnost. Videli bomo, kaj poreče na to na prihodnji postaji konduktar. Slučajno poznam konduktarja in zdaj se na tej progi zelo kratko postopa s surovinami. Vrgli vas bodo ven iz vlaka. Ali razumete? Ven! Ven! je vpil Henry Shapman Barker, ki mu je le malo manjkalo, da ga ni zadela kap.

— Prenehajte kričati in ne bodite otročji. Vi niste sposobni, da bi vas pustili samega.

Sturt je zopet vzel v roke ostentativno svojo knjigo, ko je vlak obstal na prvi postaji.

Barker je spustil levo okno in zaklical: — Konduktar!

Nihče se ni niti ozrl nanj. Nato je zaklical: — Kje je ta prekleti konduktar?

Neka stara gospa pred vagonom mu je odgovorila, naj se sramuje, ter je odhitela. Barker je kričal naprej, Sturt pa je zopet pričel žvižgati.

Končno je prišel v naglici konduktar ravno v trenutku, ko se je pričel vlak pomikati dalje.

— Ze vem, za kaj gre, sir, je dejal konduktar. Imate prav, ako mrmrate. Ni moja krivda, jaz sem to prijavil in bom

zopet prijavil. Oh, tri dni je že, odkar v tem desnem oknu ni šipe! Sramota! Konduktar je odhitel, vlak je krenil dalje, Sturt in Barker pa sta obsedela in se debelo gledala. Nato sta izpregovorila oba točno z istimi besedami in v istem trenutku. Rekla sta:

— No, sedaj vidite, kakšno budalo ste! Do konca potovanja sta nato oba ježno molčala. Barkerjev bojeviti duh se je zopet zdrnil in nikakor ni hotel pustiti, da bi se stvar končala na ta način.

Na zadnji postaji je planil iz vagona in skočil k prvemu nosaču, ki ga je srečal.

— Čujte rad bi govoril s postajenščelnikom, s pametnim kontrolorjem ali z inspektorjem.

— Počakajte trenutek, je dejal nosač in odvalil veliko posodo z mlekom, ne da bi se vrnil. Barker je planil k drugemu nosaču. Končno je prišel do zaželjenega urada. Vrata so bila priprta in od znotraj je začul glas, v katerem je spoznal Sturtovega.

— Ne samo, da je na oknu manjkala šipa, človek je celo prisiljen potovati z nekakšnim pijanim obešenjakom, ki je imel, kar vem zanesljivo vozni listek samo za tretji razred.

Vesel sem, da nisem bil v koži gospe Barkerjeve, ko se je zrleč Barker vrnil domov.

Specialna mehanična delavnica

za popravilo vseh pisalnih, računalnih, kopirnih, razmnoževalnih strojev in blagajen po konkurenčni ceni

Lud. Baraga

LJUBLJANA

Selenburgova ulica 6/1

Velika predtiskarija ženskih ročnih del

za trgovino, šolo in dom.

Tisoče novih, krasnih vzorcev. Cisti tisk, hitra izvršitev, nizke cene. Predtiskujemo samo na prinesenem blagu. — Entlanje, ažuriranje, tamburiranje, mehnično umetno vezenje.

Matek & Mikeš, Ljubljana, Dalmatinova 13

Za dom!

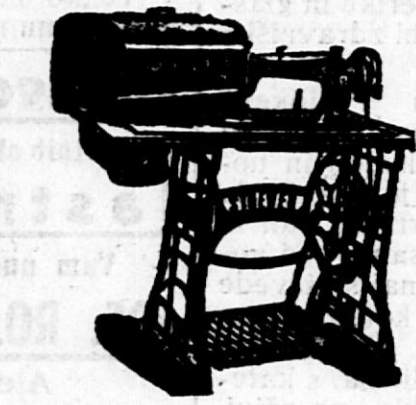
Za šivilje, krojače, čevljarje itd. najbolj priporočljiv je le

STOEWER šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja omogoča (obšiva), veže (šitka), krpa porilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro sople za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih vzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in ogledajte si to izrednost pri

Lud. Baraga, Selenburgova 6/1.

Brezplačen pouk v vezanju, razbi aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklarirane blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

Popolnoma suha, lepa

BUKOVA DRVA

v polnih ali razžagana, kakor tudi mehka drva dobavljiva trdka ARŠOR d. d., Dunajska c. 50 v vsaki množini od 1 m³ naprej. Dostavlja tudi na dom. Telefon 2546.

Elektroinštalater

za vpeljavo elektrike v industrijski objekt v Ljubljani se sprejme. Ponudbe z navedbo plače na uro nasloviti: Poštni predal 152, Ljubljana

Mag. št. 21.787/27

2050

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo

kleparskih in mizararskih del

za 19 novih mestnih vil poleg topničarske vojašnice.

Tozadve podatke je dobiti v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami do dne 9. septembra 1927.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 5. septembra 1927

DANA GOLIA-KOBLER-JEVA

Privatne klavirske ure

Informacije vsak dan od 11.—1. Ljubljana, Mestni trg 7/1. 2032

Najstarejša slovenska pisarnica in študentska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana.

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska cesta 2 (dvorišče kavarnе «Evropa»).

Se priporoča. — Izvršitev toč na cene zmerne 72/L

Deset čevljarških pomočnikov

za močno delo, kranjske bakančje — sprejem; mesto trajno. — F. Tuček, Sirač, Slavonija. 2028

Dijaka (-injo)

sprejem na stanovanje in hrano pod Rožnikom. Zračna in svetla soba z električno razsvetljavo. — Ponudbe pod «Takoj/2010» na upravo «Slov. Naroda».

Absolventinja

trgovske šole, dobra strojniška, zmožna slovenskega in nemškega jezika — išče službo začetnice. — Ponudbe pod «Vestna/1933» na upravo «Slov. Naroda».

Kemična pralnica in barvanje oblek

v najrazličnejših barvah izvršuje dela v najkrajšem času pri oziroma cenah

Anton Boc, Ljubljana

Selenburgova ulica 6/1

Tovarna: Vič-Glince

2030

RADIOAMATERJI!

Kupujte samo dober material, ako hočete doseči zaželjeni uspeh. Izšel je naš najnovejši katalog prvovrstnih radio-modelov, kakor N. S. F., Thomson Houston in dr. z bogato ilustriranimi slikami, katerega razpošiljamo brezplačno. Katalog je opremljen s tehnično prilogo, praktično tabelo, mnogostevilnimi risbami, s popisom materiala in označbo cen, kakor tudi s tabelo za reguliranje. — Din 10—

RADIO tehnika

Zagreb. Gaieva ul. 21

Večje stanovanje

dveh sob in kuhinje, velik vrt v Stožicah se odda takoj. Pripravno tudi za obrtnika. — Ponudbe pod «Takoj/2053» na upravo «Slov. Naroda».

10 do 15.000 Din

posojila išče trgovec za dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom. — Garancija sigurna; obresti plačam dobro. — Ponudbe pod «Posojilo/2052» na upravo «Slov. Naroda».

Kdo posodi

za obrt 15—20.000 Din proti meseč. odplačilu 500—600 Din. V to svrhu se sprejme brezplačno dijaka s hrano in stanovanjem za celo šol. leto. Naslov v oglasnem oddelku «Slov. Naroda». 2044

Več dijakov

se sprejme na stanovanje z zajtrkom, v sredini mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Slov. Naroda». 2045

Snežne čevlje

sprejema v popravilo vseh blizajče se sezone že sedaj trdka M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra 6 in Prešernova 30. 97/L

Kupujemo zlato,

rebro ter zlat in srebrni denar. — Tovarna za ločenje dragih kovin, Ljubljana, Šiška Jerneja cesta 8. 95/L

Izdelovalci gornjih delov

(Oberteilherrichter), prvotne redne sile, šalite ponude — Kožara Brača Sablek, Slav. Požega. 2030

Privatno poučje

nemščino, francosčino, klavir izprašana učiteljica. — Poučje tudi na učenčevem domu. Vpisuje vsak delavnik od 1. do 4. ure. — Naslov v upravi «Slov. Naroda».

Meblovano sobo

išče soliden gospod s 1. oktobrom. — Ponudbe pod «Amerika/2051» na upravo «Slov. Naroda».

Blagajničarka

z večletno prakso, večja slovenskega in nemškega jezika — išče službo. Gre tudi na delo. — Ponudbe pod «Blagajničarka/2054» na upravo «Slov. Naroda».

Nemščino

poučuje bivša učiteljica po lahki metodi. — Rimska cesta 2. I. nadstropje (Vodeb). 2058

Trifazni motor

dodela nov, prvovrstni berlinski fabrikat, z drsečimi kolesi, trajno 3 KS 2.3 KW, 380 volt, 5 amper, 220 volt 8.6 amper, 1420 okretajev 50 period, 0.75 cos. S. z jermenico, tračnicami in orodjem, popusti pri polni obremenitvi. Din 2500. 1926

Po znižani ceni.

Dvokolesa, motorji, vsakovrstni vozički, namestni deli pnevmatik. Poseben oddelk za popolno popravilo emajliranje tu otroških vozičkov, šivalnih strojev. Prodaja na obroke. — Ceniki franco.

Jribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA, Karlovska cesta 51. 45 L

Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, oblike I. dr. veze najfinije in najcenejše

mehanično umetno vezenje

Matek & Mikeš

Ljubljana, Dalmatinova ulica 13

Entlanje, ažuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

kolesa, šivalni stroji znamke GRITZNER

URANIA PISALNI stroj, ter švicarski PLE-

TILNI stroj DUBIED.

Naileše oreme, samo pri

Josip Petelincu v LJUBLJANI

blizu Prešernovega spomenika ob

vodi. — Telefon 2913

Najnižje cene. — Tudi na mesečna odplačila.

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

2030

Dijakom staršem, privatnim in rednim dijakom srednjih šol!

Pro esorji privatne gimnazije „Hajduković“ so zaključili poletni tečaj z odličnim uspehom in pričeli z vpisom novih učencev (učenk) za pripravljanje iz vseh predmetov za vseh osem razredov gimnazije. Predavanja za novi tečaj se pričnejo 23. septembra t. l. Na te šoli so dnevni in večerni tečaji in sicer:

- 1.) Za privatne učence (-ke), ki žele da privatnim potom izvrše eden ali več razredov gimnazije, da bi nadomestili izgubljena šolska leta;
- 2.) za privatne učence (-ke), ki so iz kateregakoli vzroka ostali brez šole, pa jim je potrebna. Privatni učenci, ki so v državni ali kakršnokoli drugi službi in jim radi premalo šolskih let ni zagotovljen obstoj, morejo kot privatni učenci v dobi enega tečaja dovršiti po nekaj ko razredov;
- 3.) za redne učence (-ke) ki so radi s'abih redov, boleznih, izključenja ali iz kateregakoli drugega razloga izgubili kako šolsko leto, pa morejo v tej šoli vse nadomestiti;
- 4.) za redne učence (-ke) iz d'ugih strokovnih šol, ki žele študirati gimnazijo, morejo to storiti potom te šole v kratkem času.

Vsi učenci (-ke) rokodelci, uradniki in drugi, ki so jim iz kateregakoli vzroka potrebni razredi gimnazije, jih lahko dovše v kratki dobi, ako se vpišejo v to šolo. Vsak učenec (-ka) te šole polaga konec tečaja izpit pred komisijo državnih profesorjev ter dobi izpričevalo o učenem razredu iz drž. gimnazije, kar ima isto vrednost kakor da je bil redni učenec državne gimnazije.

Nastavitev in so samo strokovni in sicer najspretnejši profesorji (ki poučijo o' tudi v drž. gimnazijah) ter je vsakemu marljivemu učenku (ki) uspeh zagotovljen. Uredba priznana najboljša. — Šola obsto i že nekaj deset let. Pogoj iako ugodni (vojaki in nižji uradniki plačajo polovico) — Za preskrbo stanovanj (s hrano ali brez) za oddajene učence (ki sami tega ne morejo storiti) poskrbi uprava in ves čas skrbi za nadzorstvo nad njimi.

Natančnejša pojasnila daje in vpisuje vsak dan D. Popović, Beograd, ulica Njegoševa 47 (poleg Slavije) telefon št. 16-53.

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI.

Podeljuje vsakovrtno kredite, eskomitra menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spada oče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih brestaie po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelk za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji